

Tuborgvej 256-258, 2400 København NV.
Tlf. 35 84 00 96 E-mail:
kringlebakken@mail.tele.dk www.kringlebakken.dk

8. marts 2006.

Kære Jacob Hougaard

Tak for sidst. Både kvinder, frivillige, bestyrelse og ansatte var meget glade for at du tog dig tid til at besøge Kringlebakken, og vi synes, vi havde en spændende debat med dig og Ritt Bjerregaard.

Som aftalt sender vi dig hermed den treårige evaluering, som CASA har lavet af Kringlebakken, som blev afsluttet i december 2004,.

Vi håber, denne evaluering kan danne baggrund for den nye evaluering, som skal gennemføres. Vi ansatte og vores bestyrelse vil som vi talte om gerne deltage i en diskussion af evalueringens mål og metoder.

På vegne af kvinder, børn, frivillige, bestyrelse og ansatte.

Lisbeth Vibe Utzon, Projektleder Kursusgruppen i Kringlebakken

Kringlebakken

– integrationsprojekt for piger og kvinder

Januar 2004

Marianne Malmgren

Indholdsfortegnelse

1	Sammenfatning og konklusion	5
1.1	Konklusion	11
2	Integrationsprojektet Kringlebakken	15
2.1	Piger og kvinder har brug for et sted	15
2.2	At styrke integrationsprocessen	17
2.3	Organisationsændring og fokus på de frivillige	19
2.4	Finansiering gennem pulje og fonde	21
3	Tørklædepiger og småbørnsmødre	23
3.1	Tokulturelle teenagepiger – identitet og uddannelse	23
3.2	Pigernes etniske baggrund og klassetrin	25
3.3	Mødested, frirum og for at lære og lave noget	28
3.4	Unge etniske mødre	28
3.5	Tolv kvinder i kursusgruppen hvert halve år	30
3.6	Kvinderne kommer for at lære dansk	34
4	Metoder	37
4.1	Frivillighed og ansvar	37
4.2	Opsøgende arbejde, det gode rygte og henvisning	39
4.3	Kun for piger og kvinder	39
4.4	Aktiv deltagelse og “hold fast” pædagogik i pigeklubben	41
4.5	Dansk, kreativitet og aktiviteter i kursusgruppe	42
4.6	Professionelle kommer til kvindernes sted	43
4.7	Børn med og i legestue	45
5	Samarbejdsrelationer	47
5.1	Det henvisende samarbejde	47
5.2	Mange lokale samarbejdspartnere	47
5.3	Samarbejde om aktiviteter	48
5.4	Forældresamarbejde	49
5.5	Et lokalt sted – om beliggenhed	49
5.6	Fysiske rammer	50

Litteraturliste 53

Bilag: Kvindernes baggrund

I. **Sammenfatning og konklusion**

I denne rapport præsenteres resultaterne af evalueringen af integrationsprojektet Kringlebakken. Formålet med evaluering er for det første at dokumentere og formidle Kringlebakkens arbejde som integrationsprojekt. For det andet på baggrund af en karakteristisk af målgruppen at vurdere projektet som medspiller i forhold til kommunens integrationsforpligtelser. Og for det tredje at beskrive hvilke metoder, der er farbare, når det drejer sig om at støtte piger og kvinder i deres integrationsproces og to-kulturelle identitetsdannelse. Evalueringen er baseret på dokumentationsmateriale samt kvalitative interview med medarbejdere, piger, kvinder og samarbejdspartnere. Det tidligere By- og Boligministerie har finansieret evalueringen.

En frivillig forening for piger og kvinder med anden etnisk baggrund

Kringlebakken er et integrationsprojekt for piger og kvinder beliggende på Bispebjerg i Københavns Kommunes Nordvestkvarter. Projektet er etableret i 1999 som en selvejende institution, men fungerer i dag som en frivillig forening med egen bestyrelse bestående af ti personer, heraf er to brugere, to frivillige og de resterende er eksterne medlemmer fra andre ungeprojekter og klubber. Desuden er Københavns Skole- og Ungdomsforvaltning repræsenteret i bestyrelsen. Projektet er finansieret af puljer fra Københavns Kommune, Integrationsministeriet og forskellige fonde.

Der er tre medarbejdere, en i jobtræning og cirka ti frivillige samt professionelle fagpersoner, som giver støtte og vejledning i Kringlebakken, fx sundhedsplejersker, tandlæge og erhvervsvejleder.

Formålet med integrationsprojektet er at støtte og styrke indvandrere- og flygtningepiger og -kvinder i deres integration i det danske samfund. Målet søges opfyldt og nået gennem projektets forskellige funktioner og aktiviteter, som er organiseret i henholdsvis en pigeklub, en kursusgruppe og en legestue.

I aktiviteterne, undervisningen og vejledningen er der fokus på uddannelse, arbejde og socialt netværk, men også familielivet, forældrekompetence og medborgerskabet generelt er på dagsordenen. Udover danskundervisning er de prioriterede aktiviteter kreative- og musikalske aktiviteter, erhvervsvejledning, støtte til lektielæsning, sundhedsvejledning, børnepasning, udflugter og forskellige former for socialt samvær. Ved fx Åbent Hus arrangementer m.m. forsøger Kringlebakken også at åbne sig ud mod beboerne i lokalområdet.

Integrationsprojektet er beliggende i brugernes boligområde og i nærheden af pigernes skoler og børnenes daginstitutioner. Betydningen af et lokalt placeret integrationsprojekt er, at det netop er et sted for denne gruppe af piger og kvinder i deres område – her er helt konkret noget for dem, og det er synligt og ligger lige på vejen fra de forskellige hverdagsgøremål de har. Dette kan være med til at give en oplevelse af at høre til i et område. Desuden er kvinderne ikke videre

mobile, fordi de har små børn, og det er derfor afgørende, at stedet så at sige er på deres vej mellem hjem og fx deres ældre børns daginstitution.

Baggrund

Følgende tre aspekter er centrale til forståelse af det fundament som Kringlebakken er etableret på. For det første viste erfaringer fra lokalområdet og fra lignende projekter i andre områder et behov for et lokalt forankret integrationsprojekt, som kan understøtte piger og kvinder i deres integrationsproces. Et behov for et sted, hvor de kan komme uden at der er drenge og mænd, og hvor de kan få hjælp til lektier, være sammen og søge støtte fx i forhold til uddannelsesmuligheder og generelt få opbakning i forbindelse med deres to-kulturelle identitetsproces.

For det andet har projektets initiativtagere afsat i erfaringerne fra "De vilde unge" og Degneren¹ og har gennem arbejde med de unge en solid og erfaringsbaseret viden om målgruppen. Desuden har de kontakt til målgruppen og nogle af samarbejdspartnerne qua aktiviteter på skolerne i Nordvestkvarteret. For det tredje er etableringen og udviklingen af stedet foregået samtidig med Kvarterløft og en boligsocial indsats i lokalområdet. Dette har haft betydning på landskabet af samarbejdspartnere, og projektet har ikke været en øde ø ude i Nordvestkvarteret, men en del af udviklingen mod et mere velfungerende lokalområde.

Udvikling

Siden etableringen i 1999 har Kringlebakken gennemgået en udvikling både hvad angår organiseringen af stedet, hvilken målgruppe som stedet henvender sig til og i prioriteringen af aktiviteter.

Organisatorisk fra selvejende institution til forening, bl.a. ud fra den betragtning at pigerne og kvinderne derigennem får lejlighed til at blive inddraget direkte i stedets demokrati. Der er blevet mere styring og prioritering af de personalemæssige forhold, bl.a. for at forebygge at medarbejderne brænder ud. Desuden er arbejdet og formålet med frivillige udviklet til at inddrage de frivillige mere i projektets arbejde og bruge deres kvalifikationer bedre, samt udvikle deres faglighed bl.a. gennem erfaringsudveksling med frivillige fra andre foreninger. Målsætningen om at bruge frivillige er eksplicit formuleret i formålsparagraffen, som en måde at arbejde med integration på. Mere fremadrettet er tanken, at enkelte brugere kan overgå til at være frivillige.

Aldersmæssigt er målgruppen blevet bredere, og omhandle i dag også piger fra 7. klassetrin og kvinder op til 30 år – hvor det i udgangspunktet var piger fra 8. klasse og kvinder op til 23 år. Erfaringerne viste, at også yngre piger kunne have glæde af pigeklubben, og at kvindernes alder ikke nødvendigvis skulle afskære dem fra at bruge stedet, hvis de var småbørnsmødre og for nyligt kommet til

¹"De vilde unge" er et igangsættende, opsøgende og formidlende gadeplansarbejde for og med udsatte unge i Københavns Kommune. Se Malmborg m.fl., 1998. Degneren er et teaterprojekt i Nordvest se Friis, 1998.

Danmark. Desuden er børnene blevet en selvstændig målgruppe med tilbud om legestue til dem.

Aktivitetmæssigt er der gennem årene sket en ændring i prioriteringen mellem værestedsfunktionerne og det aktivitets- og undervisningsrettede med større vægt på det sidstnævnte. Danskundervisning ses som en af hovednøglerne til integration, og er derfor blevet opprioriteret både gennem en mere fast organisering af kursusgruppen og ved at undervise fire gange om ugen 1½ time af gangen. Det oprindelige idégrundlag med værestedsfunktion omkring et vaskeri og foraktivering for kvinder er frafaldet, og i stedet er der blevet satset på mere koncentreret undervisning og legestue for børnene.

Målgruppen

Kringlebakken har to målgrupper. For det første er det to-kulturelle skolepiger mellem 12 og 18 år, som er enten familiesammenførte eller 2. generationsindvandrere. Ud af de ca. 45 piger, som er tilknyttet klubben pr. år er de fleste 2. generationsindvandrere og går i 7.-9. klasse på folkeskolerne i lokalområdet. Nogle går i modtagerklasse, og andre er begyndt på en ungdomsuddannelse. Desuden kommer der også enkelte danske piger.

For det andet er det flygtninge- og indvandrermodre på 18-30 år med små børn. Af de ca. 24 kvinder, som kommer i Kringlebakken om året, er de fleste 1. generationsindvandrere, og de er kommet til Danmark for at blive gift.

Kvindernes børn har altid været en del af Kringlebakken, men er det i dag som en sekundær målgruppe med eget tilbud. De sidste par år har der været en legestue for dem, mens deres mødre modtager danskundervisning. Ca. 12-20 børn kommer i Kringlebakken om året, og i det daglige kan der komme op til 10 børn mellem 1 og 4 år.

Fælles for pigerne og kvinderne er, at de er i en identitetsdannelsefase – kvinderne i forhold til moderskabet og pigerne i puberteten. Samtidig er de ved at finde sig til rette mellem deres egen kulturelle baggrund og den danske. Det er således i dette krydsfelt, at Kringlebakken tilbyder pigerne og kvinderne et undervisnings- og aktivitetssted, som kan være med til at støtte dem i deres to-kulturelle identitetsdannelse som mødre og som kvinder.

Hvor mange kommer og hvor ofte?

Hver dag kommer gennemsnitligt 12-16 piger i klubben og 6-8 kvinder med cirka samme antal små børn. Cirka 70 piger og kvinder er tilknyttet Kringlebakken pr. år. Både pigerne og kvinderne kommer fra mange forskellige lande, og der er ikke en dominerende etnisk gruppe.

Pigerne henvises fra skole- og ungdomsvejledere og kvinderne fra bl.a. lokaltcentre og sundhedsplejersker. Det er mest sundhedsplejerskerne, som henviser, og de er en helt afgørende samarbejdspart, netop fordi de kommer hos kvinderne med

de små børn. Men en stor del kommer i Kringlebakken, fordi de har hørt om stedet fra andre brugere.

Kvinderne kommer i Kringlebakken i omkring et halvt år, og når de ophører fortsætter de fleste på en ordinær sprogskole. Desuden ophører en del, fordi de er gravide og skal på barsel, og enkelte holder op fordi de er syge. Pigerne kommer gennem en årrække dagligt i Kringlebakken. Når de påbegynder en ungdomsuddannelse kommer de sjældnere. Deres besøg er bestemt af, hvorvidt de har brug for støtte til lektierne eller til personlige problemer.

Pigerne

I Kringlebakken kommer der både piger fra meget religiøse familier, som lever med flere forskellige restriktioner og pligter, og piger som har større frihed, og hvor de vilde unge drenge er en del af deres netværk. Men overordnet set er der tale om de mere stille piger, som har omsorgs- og arbejdsforpligtelser i hjemmet, og som klarer sig nogenlunde i skolen – *“der er sådan set ikke nogle problemer med dem”* – de tilpasser sig, men risikerer at blive isoleret i forhold til det danske samfund.

Pigerne går i almindelig skole, og de fleste er meget ambitiøse og prioriterer deres lektier og deres faglige færdigheder højt. Mange af pigernes forældre har ingen uddannelse eller har en kort uddannelse, og deres danskkundskaber er mangelfulde. De har derfor vanskeligt ved at støtte pigerne i forhold til deres uddannelse. Nogle af pigerne kommer fra familier med få ressourcer og mange sociale og økonomiske problemer.

For det første kommer pigerne i Kringlebakken, fordi det er et mødested for dem og deres veninder, og de kommer for at være sammen med veninder og for at etablere nye venskaber. For det andet kommer de for at få et frirum fra familien og deres forpligtelser i forhold til den. Det er udelukkende et sted for piger, og det er derfor i overensstemmelse med deres kultur at være i klubben, når der ikke hverken er drenge eller alkohol. For det tredje kommer de for at lave og lære noget, det kan være at få lektiehjælp eller bruge computerne.

Kvinderne

Kvinderne har forskellige baggrunde og ressourcer, og der er stor forskel på, hvor lang tid de har boet i Danmark, fra 2 år til 10 år. Aldersmæssigt er de fleste af kvinderne midt i 20'erne, enkelte er over 30 år. Hovedparten af kvinderne har børn, og de fleste har små børn. Et eller flere af deres børn er endnu ikke startet i daginstitution, enten fordi mødrene er på barsel, fordi de venter på en institutionsplads, eller fordi de ikke ønsker eller har økonomiske muligheder for at få deres barn i daginstitution. Det er således kvinder, som går hjemme og passer børn, hus og hjem. En del af kvinderne kommer i Kringlebakken, mens de er på barsel med et barn. De starter typisk, når barnet er ca. fire måneder. Nogle af kvinderne er forsørget af deres mand, som har arbejde, men de fleste er på kontanthjælp, og enkelte er på arbejdsløshedsdagpenge. De kommer fra flere

forskellige lande, og der er derfor flere forskellige nationaliteter og sprog samlet i Kringlebakken. Kvinderne bor hyppigst i lokalområdet, men enkelte kommer fra Østerbro, Brønshøj og Valby.

Kvinderne kommer frivilligt i Kringlebakken, primært fordi de gerne vil lære dansk i den overgangsperiode af deres liv, hvor de ellers ikke ville have mulighed for det. Overgangsperioden er hovedsageligt knyttet til moderrollen, men der kan også være tale om, at de er i en krise eller er syge.

Det er helt afgørende for kvinderne, at de kan have deres børn med, og det er mødrenes vurdering, at børnene er glade for at komme i Kringlebakken. De er trygge og interesserede i at møde andre børn.

Kvinderne er positive overfor legestuen, og de synes, at det er rart, at de har mulighed for at koncentrere sig om undervisningen.

Kvinderne kommer også, fordi de ønsker at have samvær med andre, for at deltage i forskellige aktiviteter, og fordi de her kan få viden og hjælp i forhold til forskellige problematikker i deres hverdagsliv.

Metoderne

Kringlebakken er udelukkende et sted for piger og kvinder, og denne ramme er afgørende for, at netop den målgruppe, som stedet henvender sig til, kan komme. Forældrene har tillid til stedet, fordi de ved der ikke kommer drenge, og giver derfor pigerne lov til at bruge klubben.

Organiseringen af stedet som en frivillig forening med brugerne som medlemmer og repræsentanter i bestyrelsen er ligeledes en måde at styrke pigernes og kvindernes viden om og praksis i det danske samfund – de indgår i de demokratiske processer, som der er i en forening.

Kontakten til pigerne etableres bl.a. gennem opsøgende arbejde på de lokale skoler. Et initiativ med opsøgende arbejde blandt pigerne på de arabiske friskoler er netop gået i gang. Kontakten til kvinderne bliver ofte etableret gennem sundhedsplejerskerne, som kommer i mødrenes hjem som led i den forebyggende sundhedsordning.

Metoderne i projektet i forhold til at styrke pigernes og kvindernes handlekompetencer, forældreskab og medborgerskab er knyttet til aktiviteter, undervisning- og vejledningstilbud som Kringlebakken har både i hverdagen og som særlige projekter.

De konkrete metoder i undervisningen, vejledningen og aktiviteterne er: Medbestemmelse, aktiv deltagelse og fastholdelse. Der bliver taget et individuelt afsæt i relationen mellem brugere og medarbejdere, som bl.a. handler om respekt for den

enkeltes kulturelle og ressourcemæssige baggrund. Desuden arbejdes med differentierede indsatserne, som passer til den enkeltes forudsætninger.

Medbestemmelse handler om, at både piger og kvinder er med til at beslutte de aktiviteter der skal være i Kringlebakken. Siden organisationsændringen er de nu også mere direkte med i de overordnede beslutninger, som har med stedets rammer og forhold at gøre. Pædagogisk er der tale om en "hold fast" pædagogik, hvor medarbejderne tilstræber at fastholde pigerne og kvinderne i de aktiviteter, som pigerne/kvinderne selv har sat i gang.

Den metodiske ramme er frivillighed under ansvar. Erfaringerne viser, at der er et dilemma mellem frivillighed og ansvar. Fx stod flere kvinder på venteliste til at deltage i kursusgruppen, og samtidig var der et varieret fremmøde fra de mødre, som var med i gruppen. Derfor blev der lavet en mere forpligtende møde-procedure, som betyder, at man kommer bagerst på ventelisten, hvis man flere gange ikke møder op og heller ikke giver besked om, at man er fraværende.

Der er to overordnede metoder for aktiviteterne, det ene er at professionelle kommer og møder kvinderne i Kringlebakken, og det andet er at åbne og synliggøre projektet og målgruppens ressourcer ud mod omverden.

Kringlebakken er et åbent og frivilligt tilbud, hvor kvinderne kommer frivilligt, og hvor de og deres børn er trygge ved at komme, og fagpersoner opsøger kvinderne på dette sted. Der kommer således undervisere og vejleder fx en uddannelses- og erhvervsvejleder, en sundhedsplejerske, tidligere er der kommet en læge, og der kommer også løbende andre professionelle, som informerer og diskuterer forskellige aspekter ved at være kvinde og mor i det danske samfund med kvinderne. Dette er med til at give kvinderne et billede af det danske samfunds normer og holdninger til flere forskellige spørgsmål som fx uddannelse, arbejde, familie, sundhed og børnepasning.

Samarbejdsrelationer

Kringlebakken arbejder med integration af piger og kvinder giver berøringsflader til mange forskellige samarbejdspartnere fra bl.a. projekter, institutioner, foreninger og netværk. De fleste af Kringlebakken's samarbejdspartnere er lokale, og det højest prioriterede samarbejdsfelt udspringer af arbejdet med at engagere piger og kvinder i udadvendte aktiviteter primært i lokalområdet. Det kan være i samarbejde med fx ungdomsskolen, Foreningen Af Kvinder Til fremme af Integration (FAKTI), Kvartercentret Nordvest, Børnekulturhuset Sokkelundlille eller områdets ungdomsklubber.

En andet meget væsentligt samarbejdsrelation er til de forskellige parter, som henviser piger og kvinder til projektet. Det drejer sig især om de omkringliggende folkeskoler, som henviser pigerne til pigeklubben og de sundhedsplejersker, som henviser kvinderne.

Desuden er Kringlebakken involveret i forskellige netværk, hvor der bl.a. foregår informations- og erfaringsudveksling om enten målgruppen eller metoderne i arbejdet fx Indvandreretværket i Nordvest og Mellempølskeligt Samvirkes netværk af pigeclubber.

Endelig er der også samarbejde til pigernes forældre, kvindernes familier og også sociale myndigheder, når forhold vedrørende de enkelte brugere fordrer det.

A. **Konklusion**

Kringlebakken er essentiel for sine målgrupper, fordi de ikke ville kunne passe ind andre steder og derfor være isolerede i en periode i deres liv. De kvinder, som er forsørget af deres mænd, stiller samfundet ikke krav til, og de mødre som er på barsel med deres barn eller har små børn, der venter på institutionsplads, passer ikke ind i de ordinære sprogskoler. Der er i Kringlebakken tale om integration i en mellempølskeperiode, med støtte til afklaring af identitet samt information og viden om forhold i det danske samfund og dermed muligheder for at træffe valg og handle på et kvalificeret grundlag.

Metoden

De unge mødre med små børn kommer frivilligt, fordi de er motiverede for at lære dansk og have samvær med andre. De opsøger selv viden om det danske samfund og viser dermed vilje til integration. I Kringlebakken får kvinderne, i det halve år hvor de gennemsnitligt kommer, en første introduktion og et møde med det danske samfund, sprogligt, sundhedsmæssigt, arbejdsmæssigt og i forhold til deres forælderrolle. Desuden får de samvær med andre, både andre etniske kvinder i samme situation eller lignende situation som dem selv, danske medarbejdere og frivillige personer, som kommer i Kringlebakken.

For pigerne fungerer Kringlebakken som sluse for de nyankomne piger, som går i modtagerklasser og som pigeclub for de piger, som i en periode har behov for at kunne komme i en club, hvor der udelukkende er piger og herfra bevæge sig videre til andre clubber. Desuden får pigerne støtte til lektier og uddannelse i clubben, hvilket forældrene har vanskeligt ved at støtte pigerne i.

Det er hovedsageligt de overordnede rammer for projektet, som tager afsæt i, at det er piger med anden etnisk baggrund, som er målgruppen. De mere konkrete metoder i pigeclubben og kursusgruppen er på mange måder metodisk og tilsyneladende ikke væsentligt forskellig fra andre ungdomsclubber og undervisningstilbud.

Der er sket en udvikling af funktionerne og aktiviteterne i Kringlebakken siden etableringen, og Kringlebakken har fundet en velegnet ramme, som frivillig forening og med legestue. Projektet har siden etableringen vist sig i stand til at tilpasse tilbuddene til målgruppens behov. Danskundervisningen er blevet oprioriteret, fordi kvinderne primært har efterspurgt det, og i den forbindelse er

legestuen blevet etableret. Der har i perioder været stort pres på med mange små børn, som ikke alle var lige velfungerende. Gennem det fælles samvær og diskussioner om børn og pasning bliver mødrene motiverede til at søge daginstitution. Også fordi de ser, at deres barn trives godt sammen med de andre børn i legestuen. De fysiske og sikkerhedsmæssige rammer, som børnepasningen foregår under kan imidlertid godt blive bedre.

Det er forsøgt at have både nogle medarbejdere med dansk baggrund og medarbejdere med anden baggrund end dansk. Men i realiteten har det været vanskeligt at realisere, og der har været flest medarbejdere med dansk baggrund. Der er imidlertid flere af de frivillige medarbejder, som har en to-kulturel baggrund, og erfaringerne viser, at det er positivt, fordi de bruger deres egne erfaringer og to-kulturelle kendskab i arbejdet. Det kunne overvejes hvilke eksterne, der skulle komme – skulle det også være pædagoger og fx sproglærere. Det kunne også være en strategi i forhold til at mindske medarbejdernes arbejdspress.

Konsekvenserne for økonomisk tilskud fra de forskellige puljer og fonde medfører, at prioriteringen af målsætningerne for projektet må tilpasses, der hvor midlerne er. Det kan opleves som utilfredsstillende, at et projekt på den måde må lade sig styre ud fra dette og ikke har mulighed for at lave en mere langsigtet strategi i forhold til målgruppen. Der går meget af medarbejdernes tid på løbende at sikre det finansielle grundlag for stedet. Denne finansieringsform betyder, at projektet til dels er afhængig af at prioritere indsatsen, så den følger midlerne, og dette gør det vanskeligt at lægge en mere langsigtet udviklingsstrategi.

Kontakt og samarbejde

Kontaktetableringen, opsøgende arbejde og samarbejde med de professionelle, som henviser, er en vedvarende arbejdsfunktion og essentiel for projektet, hvor pigerne og kvinderne kommer frivilligt.

Kontakten til kvinderne forudsætter et godt samarbejde til sundhedsplejerskerne, fordi de kommer i mødrenes hjem, som led i den almene sundhedsforebyggelse, mens de har små børn. Men også det løbende samarbejde med lærerne på skolerne og sagsbehandlere er afgørende for at vedligeholde deres viden om stedet og dermed mulighed for, at de henviser piger og eventuelt kvinder til projektet. Prioriteringen af det opsøgende arbejder på de arabiske friskoler er i denne forbindelse væsentlig. Vedvarende kontaktetablering og opsøgende arbejder vil også fremover kræve ressourcer og meget af medarbejdernes energi.

Det bliver prioriteret højt at samarbejde med de parter, som henviser til projektet samt de lokale samarbejdspartnere, som de forskellige udadvendte aktiviteter foretages sammen med. Hvad angår det henvisende samarbejde er det centralt også at melde tilbage til de, som henviser, hvis fx alle pladser i kursusgruppen er optaget, således at ingen går forgæves.

Samarbejdet med andre integrationsprojekter kunne med fordel styrkes, for at få inspiration og udveksle erfaringer med hensyn til metoder i arbejdet. Konkret kunne der være tale om at samarbejde om uddannelses- og erhvervsvejledningen med andre projekter. Dette kunne måske give mulighed for at styrke uddannelses- og erhvervsvejledningen for de kvinder, som kommer i Kringlebakken.

I. Integrationsprojektet Kringlebakken

I dette kapitel præsenteres rammerne for integrationsprojektet Kringlebakken. Først beskrives baggrunden for etableringen dernæst formålet med projektet, og til sidst organiseringen, medarbejderressourcerne og finansieringsgrundlaget. De væsentligste ændringer, som er foretaget gennem årene, vil blive fremhævet.

A. Piger og kvinder har brug for et sted

Integrationsprojektet blev etableret i august 1999, som en selvejende institution under navnet Kringlebakken, og i november 1999 åbnede stedet for piger og kvinder. I løbet af 1999 var der lagt energi i at få kontakt til målgruppen, men også de mere praktiske arbejdsopgaver var på dagsordenen, som at få fundet velegnede lokaler samt renovering og istandsættelse af disse.

Initiativtagernes mangeårige engagement og arbejde med unge i bl.a. Degneren og Sjakket² er et centralt element i forståelse af, hvilket fundament Kringlebakken er etableret på. Den ene af initiativtagerne – og første leder af Kringlebakken – havde desuden gennem teateraktiviteter på områdets skoler en god kontakt og et tillidsforhold til en stor gruppe piger, som var de første til at bruge Kringlebakken. Gennem disse aktiviteter var der også skabt kontakt til relevante samarbejdspartnere for projektet fx skolelærere.

Pigerne

Men først og fremmest havde initiativtagerne fra deres tidligere aktiviteter fået kendskab til pigernes hverdagsliv og de forskellige problemstillinger, som var forbundet hermed. Herigennem var det blevet tydeligt for dem, at piger med en anden etnisk baggrund end dansk havde behov for et sted, hvor de kunne være efter skoletid.

Før Kringlebakken blev etableret, havde en gruppe piger brugt det lokale bibliotek som mødested efter skoletid. Biblioteket var imidlertid ikke den mest velegnede lokalitet for samvær, fordi man der skal være forholdsvis stille og rolig.

Initiativtagerne Janne Kjærsgaard og Enver Ahmeti skriver følgende i projektets problemformulering og baggrundspapir:

“På Bispebjerg er der en gruppe unge piger, primært indvandrers- og flygtningepiger, som efter endt skolegang fra 9.-10. klasse bliver isolerede og ensomme. De mister kontakten til det netværk, skolegangen har givet – kontakten til jævnaldrende af begge køn, til veninder med anden kulturel/dansk baggrund og til de voksne. For mange piger vil væsentligste reference nu være familie og siden svigerfamilie. Pigerne står splittet mellem familiens normer og traditioner, og

²Se Friis, 1998; Malmborg 1999, Nissen 2000, for beskrivelse og evaluering af disse initiativer.

skolens/institutionernes opdragelse til dansk ung kvinde. Denne splittelse er ikke ny for pigerne, men gennem skoletiden har de delt situationen med andre. Efter skoletiden vil familiens normer typisk få stærk indflydelse på pigernes opførsel og færden. Af religiøse og traditionsbundne årsager skal pigerne nu rettes ind mod at kunne indgå ægteskab, de skal kunne overtage funktioner og roller i familie, skal kunne garantere familiens ære. Pigerne skal holdes adskilt fra mænd udenfor familie- og slægtsmæssige sammenhænge, og det betyder en lang årrække med tvungne påbud om ikke at foretage sig ting, som yngre piger kunne. Det kan være krav om fravalg af veninder og fritidsinteresser, og en stærk begrænsning i hvilke steder og sammenhænge, de kan opholde sig.” (Kjærsgaard m.fl., 1998 s.1).

Erfaringer viser, at pigerne af forskellige årsager har en tendens til at trækker sig fra klub-, sports- og andre fritidsaktiviteter, når de bliver halvstore, og at de mister det sociale netværk, de har været en del af i skoleårene og hovedsageligt engagerer sig i familierelationer.

“Der er ligeledes en gruppe store piger/unge kvinder, som ankommer til landet - via familiesammenføring eller som flygtninge. De når ikke at gå i dansk skole, runder måske lige en M3-klasse (modtagerklasse for ældste elever) for herefter at gå på Kursus for Udlændinge under KGU (Ungdomsskolen). De får ingen kontakt til jævnaldrende danske eller lokalområdet.” (Kjærsgaard m.fl., 1998 s.1).

Et af projektets formål bliver derfor at forebygge og bryde den isolation, som de store skolepiger risikerer at have i.

En anden problemstilling handler om pigernes uddannelsesmuligheder. Mange familier har, på trods af deres forståelse og accept af betydningen af at pigerne får en uddannelse, vanskeligt ved at støtte pigerne fagligt og personligt under skolegang og uddannelsen. Derfor bliver et andet formål med Kringlebakken, at tilbyde pigerne støtte i forhold til dette.

Unge kvinder

Andre erfaringer viser, at unge etniske minoritetskvinder, fx de som er familiesammenført ved ægteskab ofte lever et isoleret liv i familierne, i lokalområde og i det danske samfund i det hele taget.

“Endelig er der en mindre gruppe unge kvinder, der kommer hertil igennem ægteskab med herboende 2. generationsindvandrere. Hvis der ikke er et udviklet netværk af familie og slægt i lokalområdet, bliver disse kvinder ekstremt isolerede – men selv med familienetværk bliver de ofte isolerede i forhold til jævnaldrende af anden kultur/danske og til det danske samfund som helhed.” (Kjærsgaard m.fl. 1998 s.1).

Således er yngre flygtninge- og indvandrerkvinder også i øget risiko for at ende i isolation og ensomhed, og med ringe muligheder for at opnå kontakt til jævn-

aldrende danskere og blive integreret. Integrationsprojektet henvender sig også til disse unge kvinder.

I forbindelse med etableringen af Kringlebakken har det formodentlig haft betydning, at medarbejderne generelt var kendte og accepterede – også af pigernes forældre. Det har været en medvirkende årsag til, at de umiddelbart fik lov til at komme og deltage i aktiviteterne. Desuden var det afgørende, at stedet er etableret som et sted, hvor mænd ingen adgang har, og således hviler på et kønsadskillende princip som er i overensstemmelse med muslimsk tradition og kultur.

Kringlebakken er etableret samtidig med kvarterløftsinitiativer og en boligsocial indsats i lokalområdet. Dette skaber muligheder for lokale kontakter og samarbejde med parter, som er engagerede i andre projekter rettet mod andre målgrupper, men med lignende formål.

A. **At styrke integrationsprocessen**

Den første formulering af integrationsprojektets formål er formuleret i vedtægterne fra 1999. Det fremgår af §2 at formålet er:

at skabe rammer, der giver indvandrer-, flygtninge- og danske piger mulighed for socialt og personligt netværk i ungdomsårene.

at udvikle rammer og indhold, der tager hensyn til pigernes forskellige kulturelle og religiøse baggrunde.

på kort sigt at støtte de unge i deres personlige integrationsproces. På langt sigt at styrke deres ressourcer som kommende mødre, og dermed støtte deres børns integration.

at tilbyde de unge relevant studievejledning, lektiehjælp, kursus- og aktivitets-tilbud, lægehjælp og socialt samvær.

at indgå i dialog og samarbejde med lokalområdet.

I det første formål er der vægt på at etablere og udvikle rammer, som kan støtte piger og kvinder i deres integration. I efteråret 2003 er formålet blevet udbygget og formuleret på ny, fordi medarbejdere og frivillige gennem en værdidiskussion fandt frem til, at der var behov for at præcisere og nuancere formålet.

Det overordnede formål med projektet er ifølge det nye formål at:

“styrke unge flygtninge- og indvandrerkvinders og pigers integration i det danske samfund, samt danske piger, både socialt, uddannelses- og arbejdsmæssigt.”

Overordnet er indholdet det samme, nemlig at støtte og styrke indvandrer- og flygtningepiger og kvinder i deres integrationsproces. Det drejer sig om integration generelt i det danske samfund, men med fokus på uddannelse, arbejde og socialt netværk. Men også familielivet, forældrekompetence og medborgerskabet

bliver generelt fremhævet i formålet. Midlet til at realisere målene er selve stedet, undervisningen, vejledningen, aktiviteter samt samværet og samspillet mellem henholdsvis pigerne og kvinderne og mellem medarbejdere og pigerne og kvinderne.

Desuden er formålet at:

“styrke piger og kvinders ressourcer og handlingskompetencer i eget familieliv og uddannelse og erhvervslivet således, at deres uddannelses- og beskæftigelsesmuligheder fremmes

styrke piger og kvinder i at få sociale og personlige netværk

at udvikle trygge rammer og indhold, der tager hensyn til piger og kvinders forskellige kulturelle og religiøse baggrunde

at styrke piger og kvinders viden om det danske foreningsliv og evne til at tage ansvar, få medbestemmelse og deltage i nærdemokrati

at tilbyde piger og kvinder relevant studie- og erhvervsvejledning, aktiviteter og socialt samvær

at tiltrække studerende og andre kvinder, som gennem frivilligt arbejde kan styrke Kringlebakken som et åbent og meningsfuldt integrations- og mødested og samtidig fremme den gensidige integration og forståelse

at indgå i dialog og samarbejde med lokalområdet.”

Målgruppen er flygtninge og indvandrerpiger og kvinder og også danske piger. Desuden er kvinder som arbejder frivilligt i Kringlebakken i dag formuleret som en eksplicit målgruppe, og som en del af formålet i bestræbelserne på at skabe et åbent mødested på tværs af kulturer og livsverdner.

I det nyformulerede formål er der også sket en præcisering af formålet for henholdsvis pigeklubben og kursusgruppen, som er den måde aktiviteterne for målgrupperne er organiseret på (se kapitel 4 for beskrivelse af aktiviteterne). Det fremgår således, at der gælder følgende formål for kursusgruppen for kvinder:

“at tilbyde introduktionsundervisning i dansk til unge kvinder samt indsigt i det danske samfund og kultur her især med henblik på institutionskultur i danske vuggestuer, børnehaver og skoler.

at støtte de unge kvinder i deres personlige integrationsproces. Derudover at støtte deres ressourcer som mødre eller kommende mødre i det danske samfund, og dermed støtte deres børns integration.

Desuden gælder formål for pigeklubben "Peaches":

styrke pigernes tokulturelle identitetsdannelse mellem deres familiers kultur og den danske kultur."

Målsætningerne for kvinderne handler for det første om tilegnelse af sproglige færdigheder og viden om dansk samfundsstruktur, og for det andet om at støtte deres ressourcer som mødre.

For pigerne er der fokus på at give dem en mulighed for et fritidsliv, som kan accepteres af deres familier, og som støtter dem i deres to-kulturelle identitetsdannelse, samt motiverer pigerne til generelt at gøre brug af det danske forenings- og fritidsliv.

De værdier som Kringlebakkens arbejde bygger på, er gensidig respekt for forskellige kulturelle baggrunde, og samarbejdet med aktører i lokalområdet bliver fremhævet, som en måde at skabe lokal forankring på.

A. Organisationsændring og fokus på de frivillige

Kringlebakken blev etableret som en selvejende institution, men har siden maj 2003 været en frivillige social forening. Organisationsændringen er begrundet i et øget fokus og prioritering af de frivillige, og i et ønske om i fremtiden at arbejde for at nogle af brugerne kan overgå til at blive frivillige i projektet.

Organiseringen af medarbejderne i Kringlebakken har gennemgået en udvikling i takt med, at der er kommet flere medarbejdere i projektet. Der afholdes således løbende personalemøder og forskellige temadrøftelser i personalegruppen.

Hovedkræfterne i Kringlebakkens forberedelse- og etableringsfasen var Janne Kjærsgaard, som var leder af projektet og Enver Ahmeti, som var leder af Aktivitetscentret Sjakket. I juni 2001 overtog Pernille Agerbæk den daglige ledelse og i hendes barselsperiode fungerede Lisbeth Vibe Utzon som leder. Siden efteråret 2003 har de to – som lederteam – varetaget den daglige ledelse af projektet. Desuden er der ansat en medarbejder og en person i jobtræning, som bl.a. varetager børnepasningen, og der er tilknyttet op til ti frivillige, som kommer en gang imellem.

Der har også i en periode været tilknyttet en praktiserende læge som konsulent 4 timer om måneden. I dag er det en af lokalområdets sundhedsplejersker, som kommer et par timer pr. halvår for at give kvinderne information om fx ernæring og børnemotorik. En uddannelses- og erhvervsvejleder er siden september 2002 kommet et par timer to gange om måneden og har givet vejledning til kvinderne. I efteråret 2003 er der blevet ansat en medarbejder til at varetage opsøgende arbejde på de arabiske friskoler, og en medarbejder arbejder med IT og udvikling af en hjemmeside.

De nuværende faste medarbejdere har dansk baggrund, men tidligere har der også været to-kulturelle medarbejdere ansat. Det har imidlertid været vanskeligt at rekruttere to-kulturelle medarbejdere. Erfaringerne viser, at det er positivt med en blanding af medarbejdere med en to-kulturel baggrund og medarbejdere med dansk baggrund. To-kulturelle medarbejdere har et personligt afsæt for de problemer og udfordringer, som pigerne står over for i deres dobbelte identitetsdannelse mellem familiens kultur og den danske kultur, og det er også positivt i forhold til rollemodeller, at der både er medarbejdere med udelukkende dansk baggrund og medarbejdere med en to-kulturel baggrund. Derfor tilstræbes det, at medarbejdergruppen er sammensat af både/og. Der er også frivillige med en to-kulturel baggrund, for øjeblikket et par stykker.

Erfaringerne fra projektets første periode viste, at to medarbejdere er for lidt til at varetage de mange forskellige arbejdsopgaver. Og i dag er der således tre faste medarbejdere i projektet. Desuden har frivillige medarbejdere spillet en central rolle i projektet i forhold til målopfyldelsen og til at varetage mange forskellige arbejdsopgaver. De frivillige yder fx lektiehjælp og studievejledning til pigerne og vejleder i forhold til personlige problemer. Desuden underviser de i fx dans, kreative fag og har i perioder varetaget børnepasningen.

I etableringsfasen var de frivillige hovedsageligt universitetsstuderende fra forskellige fagområder, og desuden var der nogle fra de lokale institutioner fx skoler og biblioteker. I dag er nogle af de frivillige også lidt ældre kvinder, men der er fortsat en del studerende.

Gennem årene og særligt fra 2003 er der sket en styrkelse af organiseringen af de frivillige, og der er således i dag tilbud om supervision for de frivillige, og der bliver afholdt medarbejdersamtaler. Desuden er der sket en afklaring af de frivilliges ansvar og beslutningskompetence og på denne baggrund en bedre anvendelse af deres erfaringer og kompetencer. De frivillige er fx aktive i forhold til arbejdet med udvikling af Kringlebakkens værdigrundlag, og deres kompetencer bliver taget i brug i forbindelse med undervisning, fundraising og IT.

Som led i den fremtidige kvalitetsudvikling af det frivillige arbejde vil Kringlebakken i samarbejde med Foreningen Af Kvinder Til fremme af Integration (FAKTI) lave erfaringsudveksling både blandt ansatte og blandt frivillige fra de to foreninger. Der er også planer om at samarbejde om uddannelse af de frivillige medarbejdere fra de to foreninger. Realiseringen af sidstnævnte kommer imidlertid an på, om der kommer økonomisk støtte fra en ansøgt pulje.

A. Finansiering gennem pulje og fonde

Det koster ca. 1.3 million kroner om året at drive Kringlebakken. Lønninger til tre medarbejderne – to fuldtids og en halvtids – udgør langt den største budgetpost. Hertil kommer ejendomsudgifter og administrationsomkostninger samt diverse mindre udgiftsposter som fx aktiviteter og regnskabsføring.

Det finansielle indtægtsgrundlag for Kringlebakken er forskellige fonds- og puljemidler, og der søges om bevillinger fra år til år. Det er en ressourcekrævende arbejdsfunktion for medarbejderne at afsøge relevante støttemuligheder og udarbejde ansøgninger.

I begyndelsen var tanken at projektet også skulle være et aktiveringsprojekt, men denne intention frafaldt i foråret 2000, fordi det viste sig, at det kun havde været muligt at få tre henvist til aktivering. En stoppede efter at have været på prøve i fjorten dage, en anden stoppede efter en måned på grund af sygdom. Den tredje person – en ung dansk kvind – var et år i aktivering.

I etableringsperioden modtog projektet støtte fra bl.a. Københavns Kommune, Folkeoplysningssekretariatet, Indenrigsministeriet samt By- og Boligministeriet. For 2004 er der søgt om midler fra bl.a. Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration og i Københavns Kommunes Familie- og Arbejdsmarkedsforvaltning, som siden 2000 har støttet projektet.

Socialministeriets “Udviklingspulje til frivilligt socialt arbejde” har over en tre årig periode bevilliget midler til en styrket indsats for det frivillige arbejde. Desuden er der via Københavns Kommunes pulje “Tilskud til integrationsfremmende tiltag” givet midler til igangsættelse af opsøgende arbejdet på de arabiske friskoler.

I. **Tørklædepiger og småbørnsmødre**

“De vilde drenges søstre og koner” således beskrev initiativtageren og projektets første leder Kringlebakkens målgruppe.

To-kulturelle skolepiger på 12-18 år er Kringlebakkens ene primære målgruppe. Pigerne er typisk enten familiesammenført eller 2. generation, desuden kommer der også enkelte danske piger. Den anden primære målgruppe er unge flygtninge- og indvandrer-mødre på 18-30 år. Kvinderne er typisk første generationsindvandrere, og de er kommet til Danmark for at blive gift. Kvindernes børn har altid været en del af Kringlebakken, men har siden 2002 haft legestue som eget tilbud.

Kringlebakkens lokaler bruges af begge målgrupper. Kvinderne kommer primært om formiddagen og pigerne om eftermiddagen efter skoletid. I udgangspunktet var ideen at lade de to målgrupper være sammen, og børnene bliver, i den første statusrapport betegnet som kittet mellem dem. Men erfaringerne viser imidlertid, at de to målgrupper har meget forskellige behov og er i to ret forskellige livssituationer. Så på trods af fællesskab i det daglige og ved fællesarrangementer omkring både børn og stedet Kringlebakken er der i dag tale om to målgrupper, som får støtte til deres integrationsproces i det samme projekt, men som primært fungerer adskilt – også organisatorisk. Enkelte aktiviteter som udspringer af Kringlebakken som sted, samler målgrupperne, det drejer sig fx om Åbent Hus.

I dette kapitel stilles skarpt først på pigerne og dernæst på kvinderne, og der tegnes et billede af de problemstillinger, som er særlige for to-kulturelle teenagepiger og yngre etniske mødre, og på denne måde gives en karakteristik af målgruppen. Desuden fremstilles statistiske opgørelser over hvor mange piger og kvinder, der er kommet i Kringlebakken gennem de seneste tre år. Der bliver set på deres etniske baggrund, kvindernes forsørgelsesgrundlag samt årsager til at de ophører med at komme i Kringlebakken. Endelig beskrives, på baggrund af interview med piger og kvinder, deres begrundelser for at komme i Kringlebakken, samt hvad de synes, at de får ud af det.

A. **Tokulturelle teenagepiger – identitet og uddannelse**

Den første karakteristik af pigerne bygger på erfaringerne fra medarbejderne. Dernæst bliver pigerne karakteriseret fra en lærers og en sagsbehandlers perspektiv.

Pigerne set fra medarbejdernes perspektiv

Teenageårene er en vanskelig tid for unge, fordi den er præget af både opgør og tilpasning af familiens normer og traditioner, som led i identitetsdannelsen. Det er en problemstilling, som gælder alle unge. Men for indvandrere og flygtningepiger er teenagesårenes identitetsdannelse særlig vanskelig.

For det første fordi et af de måske vanskeligste områder i integration og dannelse af en to-kulturel identitet er knyttet til kønsidentiteten. Det vil sige, de forhold som handler om kønroller, seksualitet og familiens betydning. For pigerne og kvinderne kan det bl.a. handle om ærbarhed og adskillelse mellem kønne i offentligheden. Konkret kan det betyde at pigerne, når de bliver teenagere, ikke længere må færdes i sammenhænge, hvor der kommer drenge. Det kan betyde, at de bliver nødt til at trække sig fra de sammenhænge, som de tidligere har indgået i, og de er forhindret i at tage del i de sociale sammenhænge, som andre unge kan opsøge. For det andet fordi der er relativt stor forskel på de danske normer for pigers adfærd, seksualitet og ægteskab og fx de muslimske.

“De unge indvandre og flygtninge står i et dilemma mellem forældrenes kultur, religion og traditioner – og det danske samfunds kultur, religion og traditioner. Jo mere forskelligartede forholdene er, jo større karakter af konflikt og problem oplever de unge... Nogle piger vil primært opholde sig hjemme efter skoletid og tage sig af opgaver her fx indkøb, tøjvask og børnepasning og primært indgå i de familiemæssige sociale relationer. De forbereder sig på at indgå ægteskab. Andre unge piger tager det radikale skridt og forlader deres hjem og deres familie og udstødes som følge heraf af deres slægtninge.” (Kjærsgaard m.fl., 1998).

I Kringlebakkens kommer der både piger fra meget religiøse familier, som lever med flere forskellige restriktioner og pligter, og piger som må det hele, og hvor de vilde unge drenge er en del af deres netværk. Der kommer flest af de mere stille piger i Kringlebakkens.

Pigerne går i almindelig skole, og de fleste er meget ambitiøse og prioriterer deres lektier og deres faglige færdigheder højt. Mange af pigernes forældre har i midlertid ingen uddannelse eller har en kort uddannelse, og deres danskundskaber er mangelfulde. De har derfor vanskeligt ved at støtte pigerne i forhold til deres uddannelse. Nogle af pigerne kommer fra familier med få ressourcer og mange sociale og økonomiske problemer.

Pigernes behov og problemstillinger set fra henviseernes perspektiv

En af Kringlebakkens samarbejdspartnere – en folkeskolelærer, som underviser i en modtagerklasse og bl.a. henviser pigerne til Kringlebakkens samt introducerer deres forældre til stedet, giver udtryk for, at pigerne, før Kringlebakkens blev etableret, manglede et sted, hvor det var legalt for dem at opholde sig efter skoletid.

“Der var behov for et pigested, så de kunne forsikre deres forældre om, at der ikke var drenge til stede i klubben.” (Skolelærer i modtagerklasse).
Stedet er i sig selv afgørende, fordi mange af pigerne bor i forholdsvis små lejlig-heder, og måske har de ikke deres eget værelse, hvor de kan have venner med hjem. Pigerne i modtagerklasserne har brug for et sted, hvor de kan være sociale og identificere sig med jævnaldrende.

Desuden har de behov for at bruge det danske sprog også uden for skolen. Ofte bliver der ikke talt dansk i hjemmet, og måske kan deres forældre ikke dansk overhovedet. Nogle af pigerne vil gerne have en uddannelse og er meget seriøse med deres lektier og interesserede i at forbedre deres faglige kundskaber.

Andre har svært ved at finde en platform og en tryghed i det danske samfund. Læreren oplever, at disse piger vil have en tendens til at gå hjem efter skoletid og søge tryghed i forskellige fjernsynsudsendelser fra deres hjemland. De har behov for at kunne indgå i en social sammenhæng også uden for familien. Derfor er det centralt i et integrationsperspektiv at kunne henvise pigerne til et sted, som tager afsæt i deres kultur, men samtidig introducerer til andre muligheder for samvær, aktiviteter og medbestemmelse. Kringlebakken fungerer som et sådan overgangssted for pigerne i modtagerklasserne, og er med til at skabe et netværk for dem.

En sagsbehandler på et af lokalcentrene henviser også piger til Kringlebakken, og giver udtryk for, at der er behov for Kringlebakken til de mere stille piger, som hun møder. Hun møder typisk familien i forbindelse med problemstillinger vedrørende brødre og får derigennem kendskab til de piger, som hun kalder de stille "tørklædepiger". Der er tale om piger, som har store omsorgs- og arbejdsforpligtelser i hjemmet, og som klare sig nogenlunde i skolen. Piger som tilpasser sig, men bliver isoleret i forhold til det danske samfund.

A. **Pigernes etniske baggrund og klassetrin**

Hovedparten af de piger, som kommer i Kringlebakkens pigeclub "Peaches", er født og opvokset på Bispebjerg eller er kommet til kvarteret, da de var små. De er mellem 12 og 18 år og går i en almindelig 7., 8. eller 9. klasse på en af de lokale folkeskoler. Som et nyt initiativ er der ansat en opsøgende medarbejder i Kringlebakken, som skal etablere kontakt til piger fra de arabiske friskoler, så det må forventes, at der i fremtiden også vil komme piger herfra.

Aldersmæssigt er pigegruppen blevet udvidet, således at de kan begynde, når de går i 7. klasse. Til og med 2001 kunne de først begynde, når de gik i 8. klasse. Ved etablering var målgruppen defineret som store piger på 15-23 år både de som stadig gik i folkeskolen, og de som begyndte uddannelse, arbejde eller blev hjemme.

Tabel 1: Antal piger i Kringlebakken pr. år

	1999-2001	2001-2002	2002-2003
Piger	69	43	45

Der er omkring 45 piger tilknyttet Kringlebakken pr. år. De piger, som udelukkende har været i Kringlebakken på kortvarige besøg, er ikke talt med. At der i den første opgørelse er tale om 69 handler dels om, at registreringen har fundet sted over en 1½ årig periode, og at der var en stor gruppe på 19 danske piger, som dengang kom i klubben, bl.a. fordi de var veninde med en ung kvinder, som var i aktivering i denne periode i Kringlebakken.

Efter hver sommerferie er der typisk en del af de tidligere 9. klasses piger som ikke længere kommer dagligt i Kringlebakken, fordi de går ud af folkeskolen og fortsætter på en ungdomsuddannelse. Således fortæller en af de interviewede piger, at hun efter sommerferien startet i et 10. klassescener, som er beliggende i en anden del af København, og derfor regner hun ikke med at komme i Kringlebakken længere. Hun vil også gerne bruge sin fritid på motion for at komme i god form. Så set i lyset af dette fremtidige hverdagsprogram med uddannelse, transport og sport, regner hun ikke med, at der bliver tid til at komme i pigeklubben længere.

Medarbejdernes erfaringer viser, at nogle af de piger, som går i gang med en ungdomsuddannelse, ikke længere kommer dagligt i Kringlebakken. De kommer dog en gang imellem efter behov fx i forbindelse med, at de skal aflevere større opgaver, eller fordi de har brug for støtte til forskellige problemstillinger af faglig eller personlig karakter. Nogle af pigerne er kommet dagligt fra etableringen af stedet, andre er kommet til undervejs, og hvert år kommer der nye 7. klasses piger. Dagligt er der omkring 12-16 piger i klubben. Nedenstående tabel viser pigerne fordelt på klassetrin. Der er ikke lavet opgørelse på klassetrin fra 2001.

Tabel 2: Pigerne fordelt på klassetrin

	2002	2003	I alt
Modtagerklasse/8.klasse	8	4	12
Ungdomsuddannelse	9	7	16
9. Klasse	7	15	22
8. Klasse	11	10	21
7. Klasse	7	3	10
6. Klasse	1	-	1
Uoplyst	-	6	6
I alt	43	45	88

Som det fremgår kommer pigerne fra alle klassetrin, men i 2003 har der været flest fra 8. og 9. klasse.

Der kommer også piger i Kringlebakken, som er flygtninge eller familiesammenførte, og som for nyligt er kommet til Danmark. Heraf går nogle i modtagerklasse. Medarbejdernes erfaringer viser, at disse piger kommer i klubben gennem flere år, også efter at de rykker fra modtagerklasse til en almindelig klasse på en

folkeskoler, bl.a. fordi de oplever at have behov for lektiehjælp for at kunne følge med i undervisningen.

Der kommer også enkelte danske piger fra de nærliggende skoler i klubben. Den næste tabel viser pigernes etniske baggrund.

Tabel 3: Pigernes etniske baggrund

	2001	2002	2003
Marokko	7	10	8
Makedonien - Serbien	6	5	5
Pakistan	4	2	4
Tyrkiet	8	-	3
Palæstina	4	3	1
Danmark	19	8	3
Irak	2	2	1
Indien	1	2	2
Algeriet, Ghana og Gambia	1	5	3
Somalia	-	2	1
Andre lande ³	5	4	5
Uoplyst	12	-	9
I alt	69	43	45

Som det fremgår, er det piger med mange forskellige etniske baggrunde, som kommer i Kringlebakken. Der er en del af pigerne, hvis forældre er fra afrikanske lande. Men der er også flere, som har rødder i Pakistan og Makedonien.

Om den store gruppe danske piger, som kom i den første tid, skriver daværende leder af Kringlebakken, at de ikke kom dagligt, men især når der er særlige arrangementer i Kringlebakken. Desuden var en stor del af dem veninder med den danske 18 årige pige, som var i aktivering i Kringlebakken i næsten et år. Da hendes aktivering sluttede, holdt de danske på piger stort set op med at komme (Kjærsgaard, 2001). I de senere år er det kun enkelte danske piger, som kommer i klubben.

A. Mødested, frirum og for at lære og lave noget

³De fem piger i 2001 kommer fra henholdsvis Iran, Kina, Peru, Kenya og Cameroun. De fire piger i 2002 fra henholdsvis Grønland, Peru, Thailand og Cameroun. De fem piger fra andre lande kommer fra henholdsvis Kenya, Libanon, Kina, Iran og Tunesien.

De interviewede piger lægger vægt på, at de har et sted, hvor de kan gå hen – et mødested efter skoletid. I klubben kan de være sammen med deres veninder fra klassen eller skolen, og samtidig har de mulighed for at etablere nye venskaber med andre af de piger, som kommer.

Det bliver også fremhævet som noget positivt, at der er aktiviteter. Det er interessant at kunne lære nyt og lave forskellige kreative ting fx musik og dans og andre aktiviteter. Andre fremhæver muligheden for at få lektiehjælp eller bare det at have et sted, hvor de kan lave lektier og bruge computere, når de bliver spurgt om årsagerne til, at de kommer i klubben.

På spørgsmålet om hvorvidt det betyder noget for dem, at der udelukkende kommer piger, bliver der peget på, at det er godt, at der kun er piger i klubben, fordi det giver mulighed for at have et frirum eller fristed, hvor man kan tage tørklædet af og snakke om veninde- og pigeemner i fred og ro.

A. **Unge etniske mødre**

Unge flygtninge- og familiesammenførte indvandrerkvinder mellem 18 og 30 år og deres små børn er Kringlebakkens anden målgruppe. Kvinderne er modsat pigerne typisk første generation i Danmark.

Ved etableringen var målgruppen defineret som unge kvinder mellem 18-23 år, og med et behov for foraktivering, men dette var imidlertid kun kortvarigt, fordi der kun blev visiteret få til projektet. Desuden var målgruppen unge kvinder mellem 18-23 år eventuelt med småbørn, som er familiesammenført ved ægteskab og ikke kommer i undervisnings- eller andre integrationstilbud eller arbejde. Aldersmæssigt er målgruppen udvidet til 30 år og endda med enkelte kvinder over 30, hvis de kan profitere af projektet. Aldersgrænsen på omkring de 30 er fastholdt, bl.a. for at forhindre at mødre- og svigermødregenerationen skulle sætte præg på projektet.

De to nedenstående fortællinger kan være med til at give et billede af de kvinder, som kommer i Kringlebakken. Beskrivelserne er lavet på baggrund af de kvalitative interview. De er ikke identiske med to kvinder, men sammensat af flere kvinders historier for at undgå identificering af enkelte kvinder.

Som 23 årig kommer hun til Danmark og bliver gift. Hendes mand forsørger familien ved at arbejde som chauffør. De bor i en lejlighed i Bispebjerg i Københavns Nordvestkvarter. Hun deltager i danskundervisning på sprogskolen og oplever at blive rykket rundt flere gange mellem de forskellige niveauer. Efter et år bliver hun gravid. Under graviditetsperioden varetager hun hovedsageligt de huslige forpligtelser med indkøb, madlavning og rengøring. Under sin barselsperiode modtager hun besøg af en sundhedsplejerske hjemme i lejligheden, som led i den almene sundhedsforebyggende ordning. Sundhedsplejersken fortæller om Kringlebakken, og at hun her har mulighed for socialt samvær og at opretholde og styrke sine danskundskaber, mens hun er på barsel. Hun starter kort tid efter i

Kringlebakken. Hun vil gerne skrive datteren op til pasning i en daginstitution, men manden er ikke interesseret i at bruge en så forholdsmæssig stor del af sin indtægt på en daginstitutionsplads.

Som 20 årig kommer hun til Danmark for at indgå ægteskab. Hun går i en periode på daghøjskole og nogle måneder på sprogcenter. Hun får kontanthjælp. Familien har to børn, den ældste går i børnehave og den yngste er skrevet op til en daginstitutionsplads, men har endnu ikke fået tilbudt en. En veninde fortæller hende, at hun kan komme i Kringlebakken, hvis hun er interesseret i at tale dansk. Det er hun, og derfor kommer hun fire gange om ugen til danskundervisning. En typisk hverdag starter med, at den ældste af børnene kommer op og spiser mad, hvorefter hun følger hende til børnehaven. Herefter tager hun selv og den yngste datter over i Kringlebakken. Efter danskundervisningen går hun hjem til lejligheden, hvor hun rydder op, laver mad og leger med datteren. Om eftermiddagen læser hun dansk, ser tv og nogle gange besøger hun sin svigermor eller sin veninde. Når den yngste datter får plads i en vuggestue, kan hun komme på en anden sprogscole.

Følgende forhold karakteriserer generelt de kvinder, som kommer i Kringlebakken:

- de er i 20erne
- de er mødre til små børn
- de har ikke offentlig pasning til et eller flere af deres børn
- de er i en overgangsperiode, typisk i forhold til børnene fx inden daginstitutionsplads eller også er de på barsel. Eller de venter på at få plads på sprogskolen
- de har et grundskoleforløb fra deres hjemland
- de taler intet eller kun lidt dansk eller har et begrænset dansk ordforråd
- de har måske gået på sprogscole i en periode, men ikke mens de er i Kringlebakken
- enkelte har kortvarigt haft arbejde i Danmark
- de er kommet til Danmark for at indgå ægteskab
- de har en mangelfuld viden om det danske samfund
- de opsøger frivilligt integrationsprojektet.

Kvinderne har aldrig eller kun i korte perioder deltaget i danskundervisning i den periode, de har været i Danmark. De har ikke mulighed for at følge et almindeligt sprogscoleforløb eller deltage i anden uddannelse eller arbejde. Dette kan fx skyldes flere på hinanden følgende fødsler og barselsperioder. Det kan også skyldes egen sygdom eller ægtemandens sygdom. Kvinderne har typisk et spinkelt økonomisk råderum, og for flere af dem gælder, at begge voksne i familien modtager kontanthjælp.

Kvinderne er motiverede for sprogundervisning og uddannelse og derfor kommer de frivilligt i Kringlebakken. De har netop bevæget sig væk fra hjemmet og deres forpligtelser der for at deltage i integrationsprojektets tilbud.

Følgende illustration giver, på baggrund af oplysninger fra ni kvinder, et billede af, hvor mange år kvinderne har gået i skole i deres hjemland og hvor mange måneder, de har gået på sprogskole i Danmark.

Tabel 4: Antal år i skole i hjemland og antal måneder på sprogskole i Danmark

Års skolegang i hjemland	7	7	9	9	10	10	11	11	12
Måneder i sprogskole	5	5	12	12	-	-	-	-	2

Kvinderne har mellem 7 og 11 års skolegang fra deres hjemland. Gennemsnittet er 9 år. I Danmark har nogle aldrig gået på sprogskole, og andre har gået et par måneder, og endelig er der også nogle som har gået et år (se endvidere bilag 1).

A. Tolv kvinder i kursusgruppen hvert halve år

Det fremgår af bestyrelsesreferater fra Kringlebakken, at der er sket en forøgelse i antallet af kvinder. I løbet af det første år blev der skabt kontakt til kvinder, og etableret viden om stedet hos dem, som henviser. Siden 2000 har der været cirka 12 indmeldte kvinder af gangen. Nogle kommer hver dag, andre mere uregelmæssigt på grund af deres sociale problemer.

I alt har der være tilknyttet 80 kvinder og 70 børn til Kringlebakken siden etableringen. Antallet af børn er faldet, efter at der er lavet legestue til dem.

Tabel 5: Antal kvinder i Kringlebakken

	1999-2001	2001-2002	2002-2003	I alt
Kvinder	26	30	24	80
Børn	38	20	12	70

Den første periode strækker sig tidsmæssigt over 1½ år, hvorimod de følgende opgørelser er pr. år. I det daglige kommer der ca. 10 børn mellem 1 og 4 år. Kvinderne har mellem et og fire børn. Det er typisk det yngste barn, som er med i Kringlebakken.

Sundhedsplejerskerne henviser

Flest kvinder kommer i Kringlebakken efter at deres familie, veninder eller mand har fortalt dem om stedet.

“En veninde fortalte, at hvis jeg var interesseret i at tale dansk, så kunne jeg komme her.”

Sundhedsplejerskerne henviser mange kvinder, men også sagsbehandlerne på lokalcentrene henviser. Desuden kommer enkelte kvinder fra krisecentre.

Tabel 6: Hvem har fortalt kvinderne om Kringlebakken?

	2001	2002	2003	I alt
Veninder og familie	6	19	6	31
Sundhedsplejerske	10	5	5	20
Sagsbehandler på lokalcentre	3	6	2	11
Andre kontakter fx krisecentre og Kirkens Korshær	4	0	4	8
Opslag	-	-	7	7
Andet	3	-	-	3
I alt	26	30	24	80

Endvidere er det bemærkelsesværdigt, at flere kvinder kommer, fordi de har set opslag om stedet. Det peger på, at denne måde at gøre opmærksom på stedet virker.

Et halvt år i Kringlebakken

Kvinderne kommer i Kringlebakken, i hvad man kunne kalde en overgangsperiode i deres liv. Perioden er typisk knyttet til, at de som mødre til små børn enten er på barsel eller venter på en daginstitutionsplads til barnet. Men der kan også være tale om, at de venter på plads på sprogskolen eller er i krise enten på grund af sygdom eller andet.

En oversigt udarbejdet af Kringlebakken viser, at der i perioden fra juli 2002 til juli 2003 var 24 kvinder tilknyttet stedet. Heraf er de 4 stadigvæk tilknyttet på registreringstidspunktet, og de er derfor ikke medtaget i den nedenstående tabel.

Kvinderne starter og slutter på forskellige tidspunkter, og det er vanskeligt at give et eksakt billede af, hvad den typiske varighed for deltagelse i kursusgruppen er. Men på baggrund af opgørelsen er det gennemsnitligt et halvt års tid kvinderne deltager i kursusgruppen. Som det fremgår er hovedparten af kvinderne mellem 5 og 8 måneder i Kringlebakken.

Tabel 7: Hvor længe er kvinderne i

Kringlebakken?

	1999-2001		2002-2003	
	Antal	Procent	Antal	Procent
9-12 måneder	7	26%	5	25%
5-8 måneder	7	26%	8	40%
1-4 måneder	12	48%	7	35%
I alt	26	100%	20	100%

I Kringlebakkens statusrapporter er der lavet optællinger af årsagerne til, at kvinderne ophører i Kringlebakken.

Tabel 8: Årsager til at kvinderne ophører i Kringlebakken

	2001	2002	2003	I alt
Sprogskole/uddannelse/aktivering ⁴	6	9	8	23
Flytning	2	-	2	4
Rejse	-	-	2	2
Fødsel	-	4	2	6
Arbejde	-	1	2	3
Sygdom	1	2	2	5
Uoplyst	-	4	3	7
Angiver hjemlige problemer	5	-	-	5
Fortsætter efter ferien	?	10	3	13
I alt	13 ⁵	30	24	67

Som det fremgår, er der flest som stopper i Kringlebakken, fordi de skal på sprogskole. Men en typisk årsag er også, at kvinden er gravid og skal på barsel. Desuden flytter nogle til andre områder eller tager på længerevarende rejse. Enkelte finder arbejde. Andre er alvorligt syge, og er derfor forhindret i at komme i Kringlebakken.

Mange forskellige nationaliteter

Kvinderne kommer fra mange forskellige nationer, og taler derfor også flere forskellige modersmål. Det er hovedsageligt muslimske kvinder.

⁴Aktivering gælder for en kvinder i 2001 og for enkelte i 2002.

⁵Der var i alt 26 kvinder i 2001, og det må formodes, at de 13 som mangler i denne registrering fortsætter efter ferien.

“De fleste af os har forskellige sprog, derfor snakker vi dansk sammen i pauserne, men det er svært, fordi vi ikke kender så mange ord.”

Selv om der er sproglige barrierer, fremhæver flere kvinder det positive i, at flere forskellige nationaliteter er samlet. Det er spændende af møde mennesker med forskellige kulturelle baggrunde og lære og inspirere hinanden.

Tabel 9: Kvindernes etniske baggrund

	2001	2002	2003	I alt
Somalia	1	7	4	12
Marokko	2	2	5	9
Iran	-	5	3	8
Libanon	2	-	3	5
Pakistan	-	3	2	5
Tyrkiet	2	-	1	3
Palæstina	1	2	-	3
Indien/Sri Lanka	-	2	1	3
Makedonien	2	-	-	2
Algeriet	1	1	-	2
Andre nationer ⁶	2	2	5	9
Uoplyst	13	6	-	19
I alt	26	30	24	80

Kontanthjælp eller forsørget af manden

Over halvdelen af kvinderne modtager kontanthjælp, resten er forsørget af deres mænd og enkelte modtager dagpenge.

⁶Det drejer sig om en kvinde fra henholdsvis Kuwait, Guinea, Tanzania, Afghanistan, Syrien, Jordan, Kina samt 2 kvinder fra andre dele af Afrika end de allerede nævnte. I alt 9 personer.

Tabel 10: Hvad er kvindernes forsørgelsesgrundlag?

	2001	2002	2003	I alt
Kontanthjælp (barsel eller aktivperiode)	17	16	13	46
Forsørget af mand	7	7	5	19
Dagpenge	0	2	2	4
Andet	0	5	4	9
Uoplyst	2	0	0	2
I alt	26	30	24	80

A. Kvinderne kommer for at lære dansk

Det er frivilligt at komme i Kringlebakken, men som tilmeldt kursusgruppen skal man melde afbud, hvis man af forskellige årsager bliver forhindret i at komme.

“Her snakker jeg dansk, og jeg snakker med andre.”

“Jeg holdt mit dansk ved lige, mens jeg havde små børn.” (Kvinde som ikke længere kommer i Kringlebakken)

Kvinderne kommer først og fremmest, fordi de gerne vil lære dansk. De er meget motiverede og er også interesserede i de øvrige aktiviteter.

“Jeg kommer hver dag i Kringlebakken, fordi jeg gerne vil lære dansk. Når min yngste datter kommer i vuggestue, kan jeg komme på en anden sprogskole ... jeg kommer også de dage, hvor der ikke er dansk, fordi jeg har brug for input i min hverdag.”

Ovenstående citat sammenfatter meget godt kvindernes forklaringer på, hvorfor de kommer i Kringlebakken. Kvinden her understreger, at hun kommer frivilligt, og at det primært er for at lære dansk. Men hun siger også, at hun har brug for aktiviteter og inspiration i hendes nuværende hverdagsliv, som ellers mest handler om børnepasning og husarbejde. Andre af kvinderne peger på, at det er betydningsfuldt for dem at få råd og vejledning af fx lægen eller sundhedsplejersken både i forhold til deres egen og børnenes sundhed og sygdom. Desuden viser citatet også, at kvinden kommer i Kringlebakken indtil hendes datter får en institutionsplads, hvorefter hun selv skal på den kommunale sprogskole.

For socialt samvær og aktiviteter

Andre af kvinderne fremhæver det sociale samvær med andre kvinder og medarbejderne. Muligheden for at tale med andre og lade sig inspirere af andre kvinders måde at leve på – både de fra andre nationer og danskerne, bliver vægtet højt.

“Hvordan lever forskellige mennesker, og hvordan lever danskerne?”

Det kan handle om at møde andre mennesker end mand og børn, som er dem de hovedsageligt har relationer til i hverdagen. Nogle værdsætter også Kringlebakken, fordi det giver dem en anledning og en i forhold til familien anerkendt forklaring på at skulle ud. De har en anledning til i bogstaveligste forstand af komme ud af lejligheden, og se, hygge sig og spise sammen med andre mennesker. Nogle af kvinderne fremhæver særligt de forskellige aktiviteter, som de er med i, og som de selv er med til at foreslå og vælge imellem fx ture ud af huset, syning, eller at de har deltaget i et loppemarked over to dage, hvor de solgte mad. Selv om de ikke solgte så meget, var det sjovt at være med til, og kvinderne havde hygget sig sammen. En enkelte synes, at det er vigtigt at have adgang til computer. Men ellers handler det først og fremmest om at have socialt samvær med andre, og som en af kvinderne siger:

“Så lærer jeg også dansk ved at snakke, som vi gør nu.”

Med børn og at børnene er trygge her

Det er helt afgørende for kvinderne, at de kan have deres børn med, fordi de netop kommer i Kringlebakken i en periode, hvor de har mindre børn, som de selv passer.

“Mine børn er trygge ved stedet her og meget tillidsfulde. Min lille datter ser andre børn her, og hun smiler og iagttager, hvad der sker. Hun er åben overfor impulserne.”

Kvinderne er derfor positive over for, at der er plads til børnene, og de understreger endvidere, at børnene er glade for at komme i legestuen. Desuden synes de, det er rart med et lille frirum for børnene, så de kan koncentrere sig om undervisningen.

I. **Metoder**

I dette kapitel ses på de metoder projektet bruger i arbejdet med at styrke pigernes og kvindernes integration i det danske samfund både arbejdsmæssigt, familiemæssigt og som samfundsborgere.

Under overskrifterne frivillighed, opsøgende arbejde og kun for piger og kvinder beskrives de mere overordnede metoder for projektet. Der er tale om frivillighed, når pigerne og kvinderne kommer, og gennem deres brug af stedet viser de interesse i at blive integreret i det danske samfund. Desuden er projektet i dag en frivillig forening, hvor selve organiseringen er en metode til integration. Vi beskriver også metoderne til kontaktabling, som er helt essentiel for projektets eksistens. Desuden er Kringlebakken et sted udelukkende for piger og kvinder, hvilket også er en grundlæggende måde at arbejde med integration på.

Mere konkret er metoderne til at styrke pigernes og kvindernes integration tæt forbundet med de aktiviteter, som foregår, både måden de foregår på, og hvilke virkemidler projektet tager i brug. Det har imidlertid ikke været muligt inden for denne evaluering rammer at komme helt tæt på den hverdagsmæssige praksis, men vi beskriver kort pigeclubbets aktiviteter i hverdagen og i de større projekter, samt de principper der ligger bag arbejdet fx medbestemmelse, "hold fast" pædagogik og det individuelle udgangspunkt.

A. **Frivillighed og ansvar**

Pigerne og kvinderne kommer frivilligt – et åbent sted

Frivillighed er et af kernebegreberne i det integrationsarbejde, som foregår i Kringlebakken. Pigerne og kvinderne kommer frivilligt, fordi de er motiverede for at blive integreret i det danske samfund. De vil fx gerne lære dansk, selv om de er på barsel med deres mindste barn. Pigerne kommer i fritidsklubben, fordi de gerne vil have mulighed for at forberede deres uddannelsesmuligheder og være sammen med jævnaldrene i rene pigesammenhænge.

Ved at være et åbent sted hvor piger og kvinder kan komme alle ugens dage og også enkelte aftener, er der givet mulighed for at styrke kvindernes netværk udenfor familien.

Medarbejderne har imidlertid også erfaret et dilemma mellem frivillighed og ansvarlighed. Som åbent og frivilligt sted er det uvist, hvor mange der kommer på den enkelte dag. Det gælder især for kvinderne, at deltagerantallet varierer meget. Der er dage, hvor der er mange kvinder, og hvor de har flere af deres børn med, og der kan være dage, hvor der kun kommer et par stykker. De generelle erfaringer er, at kvinderne kommer så meget de kan, men der kan i perioder være en del forhindringer fx børns og egen sygdom og indkøring af børn i daginstitution.

Det ret varierende deltagerantal har gjort det vanskeligt for medarbejderne at tilrettelægge undervisningen, og derfor blev der indført indmeldelse til kursusgruppen, som består af 12 kvinder. Som deltager er kvinderne forpligtet til at deltage, og dermed også til at melde afbud, hvis de ikke kommer. Hvis en kvinde flere gange efter hinanden ikke kommer til undervisningen, og ikke giver besked eller har forklaringer på sit fravær, bliver vedkommende slettet af kursusgruppen, således at der bliver plads til andre fra ventelisten. Medarbejderne ringer til de kvinder, som ikke giver besked og forsøger på denne måde at følge op i forhold til, hvorfor de ikke kommer.

Organisationsændring til frivillig forening

Organisationsændringen fra selvejende institution med ekstern bestyrelse til en frivillige forening (etnisk minoritetsforening), med interne bestyrelsesrepræsentanter og medlemmer er også en måde at arbejde med integration for pigerne og kvinderne. Som forening er der sket en styrkelse af projektets demokratiske forhold, og det er med til at give pigerne og kvinderne en indsigt i nærdemokrati.

Pigerne og kvinderne bliver gennem repræsentation i bestyrelsen inddraget i og medansvarlige for bestyrelsesarbejdet, og de stifter bekendtskab med foreningsorganiseringen og de demokratiske principper, som bestyrelsesarbejdet bygger på. Erfaringerne fra den stiftende generalforsamling og forberedelserne op til denne med information og drøftelser i workshop peger på engagement og deltagelse fra pigernes side, hvoraf to i dag sidder i bestyrelsen. Selv om medarbejdernes forventninger var, at det ville blive vanskeligt at få pigerne gjort interesserede.

Det viste sig vanskeligere at få repræsentation af kvinderne i bestyrelsen, bl.a. på grund af stor udskiftning af kvinder i slutningen af foråret, hvor den stiftende generalforsamling blev afholdt. Men også fordi det generelt er vanskeligt at få dem gjort interesserede og sikkert også vanskeligere for dem at deltage i forhold til, hvad de ellers har af fx omsorgsforpligtelser. Medarbejderne vil fremover appellere til de kvinder, der har flest ressourcer om at deltage i bestyrelsesarbejdet.

Frivillige medarbejdere

Som beskrevet tidligere er den frivillige indsats helt central i Kringlebakken.

De frivillige fungerer som rollemodeller – både danske og tokulturelle – og pigerne og kvinderne møder den danske kultur ved mødet med de frivillige. Gennem det seneste halve år er der sket en styrkelse og opprioritering af frivillighedsindsatsen, og der bliver arbejdet med en faglig udvikling af indsatsen gennem bl.a. bedre brug af de frivilliges kompetencer, inddragelse i organiseringen af medarbejdere samt erfaringsudveksling med frivillige i andre projekter. På længere sigt er tanken, at enkelte brugerne overgår til at være frivillige først i Kringlebakken og derefter andre steder. Dette er en måde at styrke pigernes og kvindernes handlekompetencer og bidrage til, at de er aktive medborgere med afsæt i det frivillige arbejde.

A. Opsøgende arbejde, det gode rygte og henvisning

Afgørende for om piger og kvinder kommer og bruger stedet er først og fremmest, at de ved, at det eksisterer. Derfor er selve kontaktetableringen med målgruppen en metode, som vi har valgt at trække frem.

Det gode rygte og anbefalingerne som pigerne og kvinderne får fra veninder og familie, er først og fremmes afgørende for at de kommer. Men det er også den opbakning stedet har fra de samarbejdspartnere, som møder pigerne og kvinderne enten i skolen eller i hjemmet.

Kringlebakken sender løbende informationsmateriale ud om stedet til fx servicebutikker, krisecentre og lokalcentre. Desuden er en hjemmeside under udarbejdelse.

Opsøgende arbejde

Opsøgende arbejde har lige siden etableringen været en af de måder kontakten til målgruppen er foregået på. I etableringsfasen var det gennem teateraktiviteter på skolerne, og i dag er det gennem præsentation af Kringlebakken i klasserne, hvor medarbejderne tager ud og fortæller om pigeklubben og aktiviteterne der.

Et nyt initiativ med henblik på at etablere kontakt til pigerne på de arabiske friskoler og samarbejde med skolerne er netop gået i gang. En medarbejder skal varetage opsøgende arbejde i lokalområdet blandt andet på de arabiske friskoler, samt forsøge at etablere kontakt til kinesiske piger fra bl.a. modtagerklasserne og folkeskolerne i området. Fremgangsmåden i det opsøgende arbejde er:

- at indhente erfaringer fra dem, som kender de arabiske friskoler fx sundhedsplejerskerne, som kommer på skolerne og lærerne.

- at indlede samarbejde med lokalområdets arabiske friskoler

- at fortælle eleverne om Kringlebakkerne i klassen og give dem informationsmateriale med hjem

- at afholde forældremøde i skolen og alternativt opsøge forældrene hjemme

A. Kun for piger og kvinder

Integrationsprojektet foregår i en ren kvindesammenhæng, hvilket har betydning på flere måder.

For det første er det afgørende for at en del af pigerne kommer. Når det er et sted kun for kvinder giver forældrene deres opbakning til at bruge stedet. Forældrene er trygge ved, at pigerne går i en pigeklub.

Adskillige af vores tosprogede piger er af deres forældre forment adgang til foreninger med drengemedlemmer, og hvor der kan forekomme alkohol. Pigerne har

derfor behov for at komme i en klub udelukkende for piger og kvinder, hvor vi arbejder på at påvirke forældrene til at give deres piger større frihed.” (Fra ansøgning til udviklingspulje til frivilligt socialt arbejde).

For det andet har det betydning for pigernes og kvindernes samvær. De kan fx tage deres tørklæder af, og kvinderne kan amme deres små børn, hvilket er med til at skabe en hjemlig atmosfære.

Desuden har det betydning for stemningen, for de emner der bliver snakket om og for oplevelsen af stedet som et frirum. Kvinderne kan snakke frit om emner, som er relateret til at være kvinde og mor fx fødsler.

Pigerne oplever, at de kan være mere frie, når der ikke er drenge i klubben. Og de muslimske piger kan tage deres tørklæder af, hvilket de ikke ville have mulighed for at gøre, hvis der var drenge. Og det vil de gerne have mulighed for at gøre, når de har fri, også fordi det kan være en fordel, når de skal øve dansenumre m.m. Endelig kan de snakke mere frit om drenge.

Rammerne er indrettet således at de piger og kvinder som ifølge deres kultur ikke må færdes sammen med unge mænd, netop har et sted hvor de kan komme.

Kringlebakkens “Idégrundlag bygger på viden om, at en række unge kvinder med anden etnisk baggrund ikke kan og må færdes i forskellige klubber, fritids-, aktiverings- og kursustilbud af nogle specifikke kultur- og religionsbestemte årsager. Hovedsageligt handler det om ikke at færdes blandt mænd udenfor familie-kredsen, men også en række andre forhold, hvor pigen/kvinden og hendes familie frygter, at ære, kultur og rolle i familien ikke i tilstrækkelig grad respekteres og beskyttes.” (Kjærsgaard, 2001).

Pige og kvindesammenhænge giver mulighed for at arbejde med pigetemaer og problemstillinger. Desuden fungerer de kvindelige medarbejdere og frivillige, som rollemodeller.

“Vores erfaringer på Bispebjerg viser, at såvel de muslimske og ikke muslimske piger profiterer af lejlighedsvisse “rene” kvindesammenhænge. De positive kvindelige voksenidentifikationsfigurer er umådelig vigtige i udviklingen fra pige til kvinde, og lejlighedsvisse rene kvindesammenhænge giver pigerne frirum til at være og udvikle sig selv – uden at skulle leve op/spille op til forældre, drenge og voksne mænd.” (Kjærsgaard, 1998).

At Kringlebakken er et sted for kvinder, er der også taget hensyn til ved den fysiske beliggenhed. Der er fx god gadebelysning og busstoppestedet ligger lige uden for stedet. Beliggenheden passer til pigernes og kvindernes bevægelsesmønstre i hverdagsliv, hvilket vil sige i nærheden af skolerne og daginstitutionerne.

A. Aktiv deltagelse og "hold fast" pædagogik i pigeklubben

Integrationsindsatsen for pigerne er samlet i pigeklubben "Peaches", som er en gratis klub for 12-18 årige skolepiger, primært to-kulturelle, men også danske. Klubben er åben mandag til torsdag om eftermiddagen og en aften om ugen. Desuden er der åbent hver anden søndag eftermiddag og aften.

Formålet med aktiviteterne i klubben er for det første at understøtte pigerne i deres uddannelsesforløb, og for det andet at styrke deres dobbelte identitetsdannelse mellem familiens kultur og det danske samfund. I klubben kan pigerne:

- møde jævnaldrene
- have kontakt med de unge og voksne frivillige og medarbejdere i projektet
- læse lektier
- bruge telefon, computer, internet og diverse opslagsbøger
- deltage i de ugentlige møder og diskussioner om aktiviteter og social adfærd
- få vejledning både i forhold til studie og personlige problemer
- få information om det danske fritids- og foreningsliv
- deltage i forskellige klubaktiviteter fx sang og dans, aerobic, video, maling, ture ud af huset, kagebagning, fællesspisning, overnatning m.m.
- deltage i større projekter fx pigefestival, hjemmeside- og fotokurser (I Kringlebakkens statusrapporter er der uddybende beskrivelser af de mange forskellige aktiviteter).

"En forlængelse af hjemmet", sådan er klubben bl.a. beskrevet i en af de interne statusrapporter. I klubben kan pigerne få input til, hvor varieret livet kan leves, og de har mulighed for at etablere nye netværk og venskaber. I hverdagen har de mulighed for at komme i klubben efter skoletid og få lektiehjælp samt deltage i de forskellige aktiviteter. Desuden kan de engang imellem deltage i større og længerevarende projekter fx pigefestival, maleprojekt, selvudviklingsforløb og PR-kampagne. Pigerne er med til at beslutte de konkrete aktiviteter på fællesmøder.

Hensigten er at støtte pigerne i at tage stilling og engagere sig i omverdenen. Desuden skal deres ressourcer styrkes, og de skal eventuelt blive mere afklarede i forhold til, hvad de vil i fremtiden. Dette mål forsøges nået både gennem de aktiviteter, som der er i hverdagen i Kringlebakken og også gennem de større projekter og udadvendte aktiviteter, hvor pigerne fx deltager i arrangementer i andre klubber.

Metoderne kan samles under overskrifterne: Medbestemmelse, aktiv deltagelse og fastholdelse.

Pigernes medbestemmelse er formaliseret på ugentlige møder, hvor der er mulighed for at få indflydelse på pigeklubbens hverdag, og de forskellige aktiviteter som foregår. Konkret kommer pigerne med forskellige forslag til aktiviteter på

møderne. Der kan også være tale om mere generelle forslag fx ønskede pigerne, at der skulle være åbent om aftenen i deres klub.

Organisationsændringen af Kringlebakken til i dag at være en frivillig forening er også et led i medbestemmelsen. Der blev lavet workshop om betydningen, mulighederne og forpligtelserne i forhold til foreningsstrukturen. På generalforsamlingen blev to piger valgt ind i bestyrelsen.

Aktiv deltagelse som metode handler om at pigeklubben ikke er et værested, men et sted, hvor der foregår nogle forskellige aktiviteter, som det forventes at pigerne deltager i. Det er pigerne, der selv planlægger og laver mange af de praktiske ting vedrørende aktiviteterne.

“Hold fast” pædagogik dækker over den fremgangsmåde, hvor medarbejderne forsøger at holde pigerne fast i det, som de har besluttet og i de aktiviteter, som de er gået i gang med.

A. Dansk, kreativitet og aktiviteter i kursusgruppe

For de unge mødre med små børn er den primære aktivitet dansk sprogundervisning samt undervisning i kultur og samfundsforhold. Der er imidlertid også andre aktiviteter fx:

- sundhedsvejledning og information
- uddannelses- og erhvervsvejledning
- syning og andre kreative aktiviteter
- ekskursioner til lokalområdets institutioner og rundt i København
- adgang til computer og internet
- gymnastik.

Det er helt afgørende for kvinderne, at de kan lære dansk, samtidig med at de har deres små børn med. I begyndelsen foregik danskundervisningen, mens børnene var der, men nu bliver de passet af en medarbejder i Kringlebakken i et andet lokale. Dette giver kvinderne bedre mulighed for at koncentrere sig om undervisningen, og samtidig får de et frirum uden børn. Der er forskellige aktiviteter med og for de mindre børn, og kvinderne får også et indblik i pasningsordninger, institutionskultur og pædagogik i det danske samfund.

Danskundervisningen er blevet opprioriteret gennem årene. Fra 2 gange om ugen er der i dag undervisning mellem kl. 10-11.30 alle dage undtagen fredag. Der er 12 kvinder tilmeldt kursusgruppen.

Danskundervisningen tager udgangspunkt i emner, som er aktuelle for kvinderne eller en aktuel nyhed. En undervisningssituation kan fx foregå således: Udgangspunktet er en artikel fra dagens avis, som handler om en svensk indvandrer-kvinde, som er blevet myrdet af sin far. Først læser kvinderne selv teksten, der-

efter skiftes kvinderne til at læse op, og alle snakker om historiens indhold og betydningen af centrale begreber bliver diskuteret. De kvinder, som har samme sprog hjælper hinanden.

Det kan være vanskeligt for underviserne at tilgodese de forskellige behov og niveauer i undervisningen.

Ud over de aktiviteter som foregår i Kringlebakken er en prioriteret metode i bestræbelserne på at støtte kvindernes integration også at lave mere udadvendte aktiviteter. Både for at give kvinderne indsigt og viden om det danske samfund, og for at vise lokalsamfundet hvilke ressourcer og kundskaber kvinderne har. Der er fx tale om Åbent Hus, loppemarked og markedsdage.

Udflugter i lokalområdet og til andre steder i København har også været praktiseret, fx var kvinderne i løbet af 2000 på bibliotek, den lokale legeplads, kvartercentret, dukketeater, i en vuggestue, på havnerundfart og på Fisketorvet. Men der er også vanskeligheder forbundet med udflugter, bl.a. sætter barnevogne og småbørn nogle begrænsninger. Det er heller ikke altid, at kvinderne er interesserede i det, hvilket kan skyldes, at de har mange andre forpligtelser i hverdagen, børn der skal hentes, mad som skal købes ind og tilberedes. I dag er der mere tale om ekskursioner til institutioner og arbejdspladser.

A. Professionelle kommer til kvindernes sted

Kringlebakken er pigernes og kvindernes sted, her er de trygge, og her kommer de med motivation for at lære mere om det danske sprog og det danske samfund m.m.

Derfor er en af projektets fremgangsmåder at invitere forskellige professionelle til Kringlebakken, hvor de kan give brugerne viden om relevante emner for deres integration, vejlede dem og bygge bro til det etablerede system. Der kan også være tale om at udrede uklarheder for brugerne fra deres besøg i bl.a. daginstitutioner, hos læger eller offentlige myndigheder. Kvinderne udviser stor interesse for at møde professionelle.

Formålet med den vejledning og vidensformidlingen, som de professionelle giver, er at bidrage til at kvinderne på baggrund af øget viden og information får mulighed for at konkretisere og udvide deres handlingsperspektiv i forhold til deres fremtidige hverdagsliv både i forhold til uddannelse, erhverv og deres forælderrolle.

Der kan være tale om at formidle konkret viden om, hvilke muligheder kvinderne har i forhold til daginstitutionspasning, sundhed m.m. For andre af kvinderne er der måske mere tale om at motivere dem til at tænke på perioden ud over barsel og således tage de første skridt i forhold til, hvad de vil, når barnet når institutionsalderen samt give nogle bud på, hvordan de kan realisere det.

For eksempel har en uddannelses- og erhvervsvejleder siden september 2002 været tilknyttet Kringlebakken to gange om måneden – ca. 5 timer i alt. Gennem individuelle rådgivningssamtaler samt enkelte kollektive vejledningsundervisning og ekskursioner til fx uddannelsesinstitutioner og virksomheder er formålet at motivere kvinderne til uddannelse og erhverv, tilfører dem viden om muligheder og barrierer og starte en refleksion, hvad angår deres arbejdsmarkedstilknytning, forsørgelsessituation og forælderrolle på længere sigt.

Selve vejledningssamtalerne er systematisk opbygget og handler om kompetenceafklaring samt om barrierer og muligheder i forhold til kvindens fremtidige uddannelse og erhverv. Typisk handler vejledningen om dansktilbud på sprogcentre, muligheder vedrørende børns pasning samt om de uddannelses- og erhvervs-muligheder, der er efter afslutning af de officielle prøver fra sprogcentrene. Men også den enkelte kvindes livsproblematikker, som har betydning for uddannelse og erhvervs-muligheder inddrages i vejledningen fx skilsmisse, krise, ensomhed samt økonomiske problemstillinger. Efterfølgende bliver samtalerne fulgt op i forhold til eventuel afklaring af spørgsmål, videregivelse af information samt eventuelt støtte til kontakt til relevante parter. Selve den handleplan som kvinden og vejleder udarbejder handler typisk om, hvornår børnene skal starte i institution, og hvornår kvinden kan starte på sprogskole. Handleplanen giver både andre medarbejdere i Kringlebakken og kvinden selv mulighed for opfølgning.

Det er imidlertid vanskeligt at følge op i forhold til de enkelte kvinder, også fordi vejledningen er knyttet til den periode, hvor de kommer i Kringlebakken. Erfaringerne viser, at det er afgørende at have tolk med ved vejledningerne, fordi det eller ikke er muligt at komme rundt om emnerne på baggrund af det fællessprog, som kvinden og vejlederen har. Vejlederen har enkelte gange været med som bisidder til møde hos sagsbehandleren, og erfaringerne tyder på, at det ville være en fordel at styrke samarbejde med for eksempel de kommunale sagsbehandlere i forhold til handleplaner m.m. og at kunne optimere anvendeligheden af vejledningen i Kringlebakken. Andre gange har vejlederne formuleret et brev på baggrund af vejledningen med kvinden, som hun kan tage med til sagsbehandleren.

Sundhed er et tema, hvor professionelle kommer ude fra for at informere og rådgive kvinderne i Kringlebakken. Formålet er at give viden og information som baggrund for refleksion om sundhed for familien og for børnene. Fra etableringen kom der en kvindelig læge fast hver 14. dag i Kringlebakken. Senere en gang om måneden og nu er det sundhedsplejerskerne, der kommer. Lægen informerede om forskellige emner typisk relateret til fødsler, graviditet, børn og ernæring. Det er lægens erfaring, at kvinderne er meget spørgelystne, og at de ikke holder sig tilbage med de spørgsmål, de måtte have.

Der kommer også professionelle i Kringlebakken i forbindelse med de kreative aktiviteter fx har en kunstner med værksted i nærheden af Kringlebakken lavet kreative forløb med pigerne og kvinderne. Kunstneren fortæller, at først etablerer

de i fællesskab placeringen af staffelierne, dernæst laver de malerierne som en kreativ handling, og endelig holder de en fernisering, som også er åben for andre.

Ud over at det har betydning, at de professionelle opsøger kvinderne på deres sted, er det også afgørende, at de har tid, rum og vilje til forståelse og afklaring af de forskellige spørgsmål, som kvinderne har. Desuden lærer de professionelle også meget af kvinderne om fx islam og kommunikation, som de kan bruge i deres øvrige faglige praksis.

A. **Børn med og i legestue**

Børnene er med kvinderne i Kringlebakken, de er velkomne, og det er netop i kraft af deres tilstedeværelse og alder, at Kringlebakken er et tilbud til deres mødre og i dag også til dem.

Baggrunden for etableringen af legestuen var et dilemma mellem indlæring og for mange og for små børn i samme lokal samtidig. I dag er legestuen både et tilbud til børnene og en måde at give mødrene lejlighed til at koncentrere sig i 1½ time af gangen om dansk. Men samtidig er børnene tæt på – fysisk drejer det sig om tre trin ned af trappen.

Kombinationen mellem mødre til små børn, som ønsker at lære dansk og mange små børn på mellem ½ og 3 år, som deltager i undervisningen viste sig gennem årene at være vanskelig. Mødrene blev afbrudt i undervisningen hele tiden, og det var vanskeligt for dem at koncentrere sig om indlæringen og diskussionerne.

Derfor etablerede Kringlebakken i maj 2002 en legestue, hvor en medarbejder i de timer, hvor der var danskundervisning, passede børnene imens. På en dag kan der være 6-8 børn mellem 1½ og 2 år. Medarbejderen, som varetager børnepassningen er en uddannet pædagog i jobtræning. Hun leger, spiller musik, lave sanglege og læser bøger med børnene, og desuden tager de når vejret tillader det ud til den lokale legeplads. Når de er ude af huset, er der altid to medarbejdere med.

Gennem legestuen værner mødre og børn sig til at være adskilt i en kort periode, kvinderne oplever at have kontakt til legestuedarbejderen samt at skulle aflevere deres barn til andre. Desuden ser de deres barn lege og have et udbytte af at være sammen med andre små børn. Børnepassning ses som led i at motivere kvinderne til at sende børnene i daginstitution.

Der er gennem årene sket en udvikling i den måde børnene er i Kringlebakken. I udgangspunktet blev de beskrevet som det eneste, som samlede målgrupperne. Senere opstod der et dilemma mellem kvindernes ambitioner om at lære dansk og de små, som de samtidig skulle tage vare på. Derfor blev legestuen etableret og kan i dag mere betragtes som et selvstændigt tilbud også til børnene, hvor de

oplever at være sammen med andre børn og voksne, høre dansk og de vænner sig også til – kortvarigt – at være væk fra deres mor.

Legestuen kan derfor ses som en måde at introducere daginstitutionstanken både for mødre og børnene. Nogle af kvinderne passer deres egne børn og ville måske helst have dem i institution, men deres mand insisterer på at de selv skal passe dem, enten pga. økonomien eller holdninger til offentlig pasning.

Kvinderne udtrykker glæde over legestuen, og de oplever, at deres børn er glade for at komme der. Desuden fremhæver de, at det er godt, at der er en medarbejder, som passer barnet, og at barnet har legetøj at lege med.

Enkelte kommer uden deres børn, fx er der en kvinde som får barnet passet, når hun kommer i Kringlebakken, fordi hun ønsker et frirum fra børnepassningen og gerne vil kunne koncentrere sig om at lære dansk og bruge computeren.

I. Samarbejdsrelationer

Kringlebakkens arbejde med integration af piger og kvinder giver berøringsflader til mange forskellige samarbejdspartnere fra bl.a. projekter, institutioner, foreninger og netværk. I dette kapitel tegnes et billede af de forskellige samarbejdsrelationer, og desuden beskrives Kringlebakkens fysiske forhold, og hvad disse betyder for målgrupperne.

A. Det henvisende samarbejde

I forbindelse med henvisning samarbejder Kringlebakken især med de lokale folkeskoler og nu også de arabiske friskoler, og med sundhedsplejerskerne og sagsbehandlerne fra de lokale socialcentre (se endvidere kapitel 3).

Henviserne er positivt indstillede overfor Kringlebakken. En sagsbehandler fra børne- og ungeteamet giver fx udtryk for, at det er tiltrængt at kunne henvise de "stille tørklædepiger", som har brug for støtte til deres integration, til Kringlebakken. De andre tilbud er målrettet de udadreagerende piger.

A. Mange lokale samarbejdspartnere

Kringlebakken er etableret samtidig med, at der er kvarterløftsinitiativer og en boligsocial indsats i gang i lokalområdet, og Kringlebakken har været en del af de netværk og aktiviteter, som er opstået i den forbindelse.

Det drejer sig fx om ungenetværket, som består af repræsentanter for samtlige institutioner og projekter m.m. i Nordvestkvarteret. I netværket udveksles informationer og erfaringer flere gange om året. Kringlebakken har også arrangeret kulturuge i samarbejde med kvarterløft.

Der er også samarbejde til andre kvindeprojekter – særligt Foreningen Af Kvinder Til Fremme af Integration (FAKTI), som også har kvindegrupper og hvor erhvervsvejlederen er bindeled. Kvinderne fra henholdsvis Kringlebakken og FAKTI deltager således på fælles ture til fx uddannelsesinstitutioner og virksomheder. Det er en fordel, fordi de så er flere kvinder, men en ulempe, fordi kvinderne helst vil deltage sammen med nogle de kender, vurderer erhvervsvejlederne.

Ud over de lokale samarbejdspartnere deltager Kringlebakken også i andre netværk, hvor der bl.a. foregår udveksling af erfaringerne med metoderne i arbejdet. Det drejer sig fx om Mellemfolkeligt Samvirkes netværk af pigeclubber "Pigeligiv", som er et fælles tværfagligt forum for personer, der arbejder i pigeprojekter. "Vilde læreprocesser" består af foreninger og institutioner, som arbejder med unge, og Kringlebakken er en gang imellem med til at udveksle erfaringer om metoder i arbejdet i dette forum.

Endelig er andre projekter og lokale samarbejdspartnere repræsenteret i Kringlebakkens bestyrelse, og herigennem bliver der også udvekslet erfaringer. Organiseringen med bestyrelsen er således en væsentlig samarbejdsrelation.

Fra etableringen i august 1999 og frem til maj 2003 var Kringlebakken en selvstændig institution med en bestyrelse som øverste myndighed. Bestyrelsen ansatte projektlederen og forholdt sig til budget og regnskab. Desuden fungerede bestyrelsen som projektets faglige bagland og bidrog til diskussioner om stedets udvikling.

Bestyrelsen mødtes cirka seks gange om året og bestod af cirka syv personer som repræsenterede fx Københavns Kommunes Familie- og Arbejdsmarkedsforvaltning og Uddannelses- og Ungdomsforvaltningen. Desuden deltog mindst en repræsentant fra lokalområdet etniske minoritetsgrupper samt tre repræsentanter fra forskellige relevante faglige områder, og/eller med et særligt personligt engagement. Bestyrelsen var således i udgangspunktet sammensat af medlemmer fra den kommunale forvaltning og lokale samarbejdspartnere.

Ændringer af organisationsstrukturen betyder, at der i dag også er brugere af Kringlebakken med i bestyrelsen. Siden foreningens stiftende generalforsamling d. 21. maj 2003 har bestyrelsen bestået af ti medlemmer, hvoraf to er frivillige medarbejdere i Kringlebakken, og to er brugere af pigeklubben. De resterende 6 medlemmer er eksterne og kommer fra henholdsvis Settlementet på Vesterbro, Aktivitetscentret Sjakket i Nordvest, Københavns Skole- og ungdomsforvaltning, Klokkergårdens Fritidsklub i Nordvest, Institut for menneskerettigheder og Kulturhuset Blågården.

A. Samarbejde om aktiviteter

Samarbejdsrelationerne i forbindelse med aktiviteterne for piger og kvinder bliver prioriteret højt, fordi der bliver arbejdet for at engagere piger og kvinder i udadvendte aktiviteter primært i lokalområdet. Et udpluk af disse aktiviteter og samarbejdspartnere skal nævnes her:

Den lokale markedsdag arrangeret af den boligsociale indsats

Stjerneløb på Degnestavnens legeplads

Modedag i Kvartercentret og ungdomsskolens musical

Billedværksted med lokal kunstner

Ekskursioner til lokale institutioner m.m.

Pigefestivaler i Kvartercentret arrangeret af Kringlebakken i samarbejde med Mellempfolkeligt Samvirke.

To år i træk har Kringlebakken i samarbejde med Mellempfolkeligt Samvirke arrangeret pigefestivaler, hvorved der er blevet sat spot på pigernes ressourcer med aktiviteter som talentkonkurrencer, dans og modeshow m.m. Gennem pige-

festivalerne er pigerne aktive og synlige. Andre af samarbejdspartnerne er de lokale ungdomsklubber, børnekulturhuset Sokkelundlille og Kvartercentret Nordvest.

A. **Forældresamarbejde**

Pigernes forældre, kvindernes familier og sociale myndigheder m.m. er samarbejdspartnere, når forhold vedrørende de enkelte brugere fordrer det. Der kan fx være tale om brobygning mellem brugeren og de sociale myndigheder.

Pigernes forældre viser tillid til klubben ved at lade deres døtre komme der. Tilliden er baseret på, at forældrene ved, at klubbens aktiviteter ikke strider mod deres kultur, og der er fx aldrig alkohol og drenge i klubben.

Den direkte kontakt til forældrene er ad hoc præget og knyttet til enkelte piger. Der kan være tale om at gå i dialog for at samarbejde om lektielæsningen eller udrede eventuelle misforståelser i forhold til fx rygning. Der rettes ikke personlig kontakt til pigernes hjem med mindre helt særlige forhold gør sig gældende. Men forældrene får skiftligt materiale om stedet, og pigerne får jævnligt brev med hjem om åbningstider, særlige arrangementer og andre nyheder. Forældrene inviteres gennem pigerne til at komme på besøg, men kun få benytter sig af tilbuddet.

Forældremøder har været forsøgt afholdt, men parallelt til andre klubber har forældrene ikke vist interesse for dette. Medarbejderne peger på, at det både kan skyldes mangelfulde dansk kundskaber hos nogle af forældrene, og at det for nogle er uvant at deltage i sådanne møder. Men der kan også være tale om at forældrene ikke oplever, at der er behov for forældremøder, fordi deres piger er unge nu.

Kringlebakken arrangerer forskellige ture og aktiviteter fx overnatninger i Kringlebakken, fælles aftenspisning og aftenture til Tivoli eller i biografen. Dette er en af måderne at bidrage til, at forældrene giver pigerne mere frihed, fordi de lader dem deltage, når det er med pigeklubben, som de har tillid til.

A. **Et lokalt sted – om beliggenhed**

Hvor ligger Kringlebakken, og hvilken betydning har det for målgruppen og projektet? Kringlebakken er beliggende i Københavns Nordvestkvarter Bispebjerg mellem Nørrebro, Emdrup og Brønshøj. Det er primært et boligområde, men der er også en del industri og erhverv. Byfornyelse og en boligsocial indsats foregår i området.

Trafikåren Ring 2 danner en ring om København fra øst mod vest og cirka midtvejs krydser Tuborgvej, som en del af ringen Tagensvej, og her ligger Kringlebakken. Kvarteret er Bispebjerg – en af 15 administrative bydele i Københavns Kommune. Høj befolkningstæthed med stor andel af udenlandske statsborgere og

lav skattepligtig indkomster blandt beboerne karakteriserer bl.a. Bispebjerg, når man ser det i forhold til de øvrige bydele i kommunen. Andelen af udenlandske statsborgere er 11% for hele Københavns Kommune. I Bispebjerg er 14% af beboerne udenlandske statsborgere. Kun på Ydre Nørrebro som fysisk grænser op til Bispebjerg er andelen større (Københavns Kommune, 2003 og Orientering fra Københavns Kommune, 2003). På de to nærliggende folkeskoler er der henholdsvis 80% og 50% elever med anden etnisk baggrund end dansk.

Integrationsprojektet er beliggende i brugernes boligområde og i nærheden af fx pigernes skoler og de daginstitutioner, hvor nogle af kvindernes børn går. Betydningen af et lokalt placeret integrationsprojekt er, at der er et sted for denne gruppe af piger og kvinder i deres område – her er helt konkret noget for dem, og det er synligt, og ligger lige på vejen fra de forskellige hverdagsgøremål de har. Dette kan være med til at give en oplevelse af at høre til i et område.

Desuden er det praktisk og for nogle nødvendigt, at der er forholdsvis korte afstande mellem Kringlebakken og deres hjem og daginstitutionerne og skolerne m.m., fordi det giver en realistisk mulighed for at komme der nogle timer hver dag. Det er ikke tale om en uoverskuelig transport for kvinderne med barnevogne og små børn eller for pigerne, som bagefter skal nå hjem til en bestemt tid.

Gennem Åbent Hus- og loppemarkedsarrangementer bliver stedet også synligt og åbent for andre beboere i lokalområdet. I juni 2002 blev der fx afholdt et loppemarked i Kringlebakken med salg af bl.a. mad og postkort. Formålet var at få beboerne i nærheden til at komme på besøg i Kringlebakken, og se hvad det er for et sted – altså åbne det ud mod lokalbefolkningen og naboerne.

Erfaringerne tyder imidlertid på, at det er vanskeligt, at få beboerne til at vise interesse for stedet.

A. **Fysiske rammer**

Det er de fysiske rammeres tidligere anvendelse som bageri og placeringen på Bispebjerg Bakke, som har inspireret til navnet Kringlebakken. Tidligere var der bageri og lejlighed i de fysiske rammer, som i dag udgør Kringlebakken i (Foreningen Socialt Boligbyggeri) FSB-ejendommen Bispeparken.

Det er den tidligere bagerforretning, man først træde ind i – her er legestuen. Efter et par trin op gennem en smal gang er undervisningslokalet placeret med bord stole og tavle. Dette rum var bagerværkstedet. Undervisningslokalet bliver også brugt til sangundervisning og gymnastik, og der er også et sofahjørne og et tv som pigeklubben bruger om eftermiddagen. I baggangen er der vaskemaskiner, tørretumbler og toilet. I lejligheden er der indrettet et ryge- og samtalerum, kontor og køkken og sidst, men ikke mindst et computer- og lektieværksted hvor pigeklubben primært opholder sig. Her er bord og stole, flere computere og opslagsværker.

Kringlebakken blev som projekt udviklet under arbejdstitlen “Pigernes Vaskeri”, fordi stedet blev bygget op om to funktioner, et vaskeri og en studiesal. Kongstanken var, at tøjvask tager de fleste kvinder sig af. Offentlige vaskerier er ofte triste, og få har egen vaskemaskine i lokalområdet. Et vaskeri som ramme for kvindesamvær, aktiviteter og kursustilbud. Vaskeriet blev imidlertid aldrig det forventede tilløbsstykke, og selve navnet gav ikke associationer til et hyggeligt værested, og derfor blev projektet til Kringlebakken – opkaldt efter den bagerforretning som lå i bebyggelsen før.

Litteraturliste

Agerbæk, Pernille m.fl., 2002: *Kringlebakken Pige og Kvindeprojekt, juni 2001 til juni 2002*. Statusrapport udarbejdet af projektleder.

Bech-Jørgensen, Birthe, 2001: *Usædvanlige fællesskaber*. Socialpædagogisk Bibliotek.

Friis, Rikke, 1998: *Degneren – Dramaprojekt i Københavns Nordvestkvarter*. CASA.

Kjærsgaard, Janne og Ahmeti, Enver, 1998: *Baggrund for projektet – problemformulering*. Upubliceret.

Kjærsgaard, Janne, 2001: *Kringlebakken – et projekt for unge kvinder på Bispebjerg*. Statusrapport udarbejdet af projektleder.

Københavns Kommune Statistisk Kontor, 2003: *Folkeregisteropgørelse i Københavns bydele*. Juli 2003.

Københavns Kommune Statistisk Kontor, 2003: *Indkomstforhold i Københavns bydele 2001*, nr. 15. 12. juli 2003.

Malmberg, Ester m.fl., 1999: *De vilde unge*. UFC.

Malmberg, Ester, 2000: *Den rullende Redaktion – et pigeprojekt*. UFC.

Malmgren, Marianne, 2001: *Kristiansmindes metoder – en erfaringsopsamling*. CASA.

Malmgren, Marianne, 2002: *Indvandrere Kvindecentret*. CASA.

Nisse, Morten, 2000: *Projekt Gadebørn*.

Utzon, Lisbeth Vibe, 2003: *Kringlebakken Pige- og Kvindeprojekt Bispebjerg, juli 2002-maj 2003*. Statusrapport udarbejdet af projektleder.

www.ms.dk

